

Rakkakolun noita huolehti susiseremonioista historiallisessa ympäristössä.

**Kumpe retkeili
Vienassa** 4-5

**Kuruväärtin
pestissä** 8-9

**Vaellusmuistoja
Pöyrisjärveltä** 8-9

**Perhepoppoolla
Susikyrossä** 12

**Ruskan hehkua
tuntureilla** 12

Kaksi sutta lisää räätthyyn 6-7

Tunturiladun uudet tuulet

Lokakuinen viikonloppu vierähti TL:n syyskokouksessa Kierikkikeskuksessa Yli-Iissä.

Kierikkikeskuksen upea kivikautinen kylä sai toimia Susiaisten hienona näyttämönä.

Susia vihittiin vain kaksi outasusiksi, joista toinen oli paikalla. Tulevaisuudessa toivottavasti saamme uusia susiehdokkaita lisää.

Kokousväki päätti syyskokouksessa valita uudeksi puheenjohtajaksi Paavo Aho-
sen Kavtsista, joten 5-vuotinen puheenjohtajuus kohdaltani loppuu tähän vuoteen.

Paavolle onnea ja jaksamista vastuulliseen tehtävään.

Syyskokous valitsi myös erovuoroisten jäsenten tilalle uudet jäsenet. Heistä enemmän kokousjutussa tässä lehdessä.

Uuden puheenjohtajan ja uusien jäsenten myötä TL:ssä alkavat uudet tuulet ja uusia ideoita saadaan toimintaan. Valituille tarmokasta otetta Tunturiladussa ja hyvää yhteistyötä niin hallituksen jäsenten kanssa kuin myös kerhojen kanssa.

Tunturiladun uusi strategia, jonka syyskokous hyväksyi pienin muutoksin, vie Tunturilatua uusille urille ja tavoittaa myös nuorempia jäseniä.

Kiitos näistä viidestä vuodesta, johon osui myös korona-aika, joka ikään kuin pakotti meidätkin etäkokouksiin. Alku oli hankalaa, mutta ajan myötä kokouksetkin sujui.

Ilman hallitusta en olisi selvinnyt, etenkin hyvän sihteerin Inka Heleniuksen yhteistyötä. Muutkin hallituksen jäsenet olivat kokeneita ja olleet kauan hallituksessa, joten tietoa tuli sitä kautta Tunturiladun asioihin.

Mukavaa oli tutustua eri kerhojen kulkijoihin vierailujen ja kerhojen retkiviikkojen aikana. Kiitos niistä Geatki, Njeallje, Kumpe ja Okta. Nyt alan keskittyä omaan elämään. Siihen kuuluu edelleen retkeily, mutta ehkä enemmän teatteria ja konsertteja.

Kiitos vielä kaikille tunturilatalaisille, hymyillään kun kohdataan niin tunturissa kuin muuallakin.

Tuula Forström
Tunturiladun
puheenjohtaja
tuulantei11@gmail.com

Lopuksi vielä runo Lapista, jonne on ikuinen kaipuu.

*Se on yksin tehtävä.
Yksin yritettävä yli
kesän ja kaamoksen rajan
hiljaa kuin huomaamatta.
Sillä katsoa ketään silloin ja
huomata hätä rusentais.*

*Se on sen tähden tehtävä
yksin kaukana kairassa
armottomana itsellensä
ihan kuivin silmin.
He jotka jaksavat pitkän
matkan yksitoikkoisenkin
vaelluksen sateessa,
tuulessa, pakkasessa
syvälle kairaam
kauaksi teistä
löytävät lopulta – ei ehkä
hakemaansa parempaa kyllä.
(Veikko Haakana: Itkevät kan-
not)*

TUNTURILATU

Tunturilatulaisten jäsenlehti, joka ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Lehti postitetaan jäsenille Latu & Polku -lehden kanssa.

Julkaisija: Tunturilatu ry

Päätoimittaja:

Tuula Forström

Marjapolku 2 b10 45360 VALKEALA

puh. 040 718 1642

tuulantei11@gmail.com

Toimitussihteeri:

Satu Ojala,

puh. 050 5234 844

osatu7997@gmail.com

Tiedotustoimikunta 2022:

Satu Ojala (pj), litu Gerlin,

Tuula Forström, Inka Helenius,

Mikko Suominen, Taina Jääskeläinen.

sähköposti: tiedotus@tunturilatu.fi

Ilmoitushinnat:

0,60 euroa pmm, ¼ sivu 290 euroa,

½ sivua 540 euroa, koko sivu 900 euroa

Sivunvalmistus ja taitto:

Huittisten Sanomalehti Oy

Asemakuja 2, 32700 HUITTINEN

Painopaikka:

Sanoma Manu, Tampere

Ilmestymisaikataulu 2023:

Numero Aineistopäivä Lehti jäsenillä

1 24.1. 1.3.

2 25.4. 31.5.

3 1.8. 6.9.

4 24.10. 29.11.

Osoitteen- ja nimenmuutokset:

Suomen Ladun

jäsenpalvelun kautta,

puh. 09 8567 7450 tai

jasenpalvelu@suomenlatu.fi

tai postitse:

Suomen Latu ry,

Jäsenpalvelu,

Olympiastadion

Paavo Nurmen tie 1,

00250 Helsinki

SUOMEN LATU

Vuoden 2023 ensimmäinen lehti

ilmestyy 1. maaliskuuta.

Aineistot tähän lehteen on toimitettava

24.1.2023 mennessä osoitteella

osatu7997@gmail.com

Jäsenlaskut muuttuvat sähköisiksi

Suomen Ladun jäsenrekisteri uudistuu vielä tämän vuoden aikana. Järjestelmän käyttöönoton jälkeen jäsen voi tilata sähköisen jäsenmaksulaskun, esittää sähköisen jäsenkortin jäsenetuja käyttäessään sekä päivittää omia tietojaan jäsen sivustolla.

JÄSENKORTTI JA ITSEASIOINTI

Jäsenen itseasiointisivusto Jäsenpolku avautui 1.11.2022. Lähetämme sähköpostitse kutsun sivuston käyttäjäksi, jos sähköpostiosoite on tiedossamme. Valitse "Luo uusi salasana" ja seuraa sivuston ja sähköpostin ohjeita.

Sivuston kuvakkeiden kautta löydät jäsenkortin, yhteystietojesi muokkauksen, jäsenyytesi tiedot sekä tietoa

yhdistyksesi ja Suomen Ladun toiminnasta. Sivusto toimii myös mobiililaitteilla.

JÄSENMAKSULASKU JA JÄSENNUMERO

Jäsenmaksulasku saapuu vuodenvaihteessa sähköpostitse, jos meillä on sähköpostiosoitteesi. Vuoden 2023 jäsenmaksulaskun vastaanottuasi voit tilata myös e-laskun. Lue ohjeet pankkisi sivuilta. Laskuttajana on Suomen Latu ry.

Suomen Ladun jäsennumerot uudistuvat. Jatkossa sinulla on vain yksi jäsennumero, vaikka olisit useamman yhdistyksen jäsen. Asiakasnumeron eli jäsennumerosi sekä 2023 laskun viitteen löydät jäsenmaksulaskulta tai itseasiointin Las-

kut-osiosta.

Jäsenet, joilla ei ole sähköpostiosoitetta, saavat laskun paperisena kuten ennenkin.

ILMOITA SÄHKÖPOSTIOSITTEESI

Keräämme nyt jäsentemme puuttuvia sähköpostiosoitteita uutta jäsenrekisteriä, sähköistä laskutusta ja jäsenen itseasiointisivustoa varten. (<https://www.suomenlatu.fi/jasenpalvelut/ilmoita-sahko-postiosoitteesi.html>)

OVATKO JÄSENTIETOSI AJAN TASALLA?

Henkilöjäsen, perhejäsen vai rinnakkaisjäsen? Vaihto toiseen yhdistykseen?

Nyt on aika päivittää jäsenlaji- tai jäsenyhdistystiedot vuodelle 2023.

Tunturilatu ry

Karjalan pojasta kasvoi luonnon ja Lapin ystävä

Innokas Lapin kävijä, Tunturikerho Geatkin perustajajäsen **Kalevi Kaasalainen** nukui pois 27.4.2022.

Hän syntyi 29.6.1930 Viipurin läänin Pyhäjärvellä. Jo yhdeksänvuotiaana pojannaskalina hän lähti perheensä mukana ensimmäisen kerran evakkotaipaleelle talvisodan kynnyksellä. Kun sota päättyi, perhe palasi kotikonnuilleen Hassimäkeen, mutta muutto oli lyhytaikainen, sillä kun jatkosota alkoi, koti oli jätettävä lopullisesti.

Kaasalaisen perheen evakkotaival kulki monen pitäjän kautta Huittisiin, jonne perhe asettui Lauhan kylään. Nuorena Kalevi haaveili sotilasurasta, mutta hänen isänsä **Armas** kehotti poikaansa hakeutumaan töihin samalla kylällä olevaan varavankilaan. Poika totteli, kun tiesi, että kotona tarvittiin myös työmiestä.

Kalevi teki työurastaan suurimman osan Pirkkalan työsiirtolassa apulaispäällikkönä. Hän jäi eläkkeelle 58-vuotiaana, joten hän ehti nauttia eläkepäivistä 34 vuotta.

Kalevi ja **Paula Kaasalainen** perheeseen syntyi kolme lasta, joista poika **Osku** houkutteli isänsä kalastamaan Pohjois-Norjaan. Siitä kiinnostymys Lappiin syttyi ja hän ryhtyi kokeilumieheksi vetä-

mään harjavaltaisen matkatoimiston retkiä Lappiin.

Leville hän rakensi oman mökin, Kuusangan. Siellä hän vietti paljon aikaansa. Hän haki omaa rauhaa metsästäen, vaeltaen ja valokuvaten. Suomen luonto oli hänelle rakas.

Kalevi vietti mökillään aikaa niin paljon kuin mahdollista. Kun kotitalossa tehtiin sukupolvenvaihdos, Kalevi ja Paula muuttivat rivitaloon. Rivitaloasuminen ei ollut Kalevin mieleen ja siksi hän oli paljon luonnon helmassa. Hän osallistui hiihtoretkeen Utsjoelta Kittilään ja osallistui talkoisiin Tunturiladun kämpillä.

Hän veti myös yhden vaeluksen Geatkin ryhmälle, jolloin tukikohtana oli Susikyrrö.

Kalevi oli puolisonsa Paulan omaishoitajana hänen kuolemaansa asti.

Viimeisinä vuosinaan Kalevi ei enää lähtenyt yksin mökilleen. Seurana oli useimmiten tytär **Virve**.

Kalevi kaatui mökillään huhtikuussa kohtalokkain seurauksin. Hänet siirrettiin Kittilästä Poriin Satasairaalaan. Siellä hänen taipaleensa päättyi viikkoa myöhemmin.

Kerhon perustajajäsentä muistellen

Satu Ojala

Kalevi ja Okko Kuusangan pihapiirissä 21.4.2022.

Virve Ahtee

TUNTURILADUN RETKIMUISTIO

19.–26.12.2022 Jouluviikko Kilpisjärvellä (Owla)
Lisät. Aino Hämäläinen, p. 040 770 6282,
aeno.hamala@gmail.com

26.12.2022–1.1.2023 Uusi vuosi Kilpisjärvellä (Owla)
Lisät. Aino Hämäläinen, p. 040 770 6282,
aeno.hamala@gmail.com

6.–14.1.2023 "Kuutamokeikka" Pallakselle
(Tsietsa ja Kumpe)

Kuutamon ja kaamoksen kokemusretki Susikyrröön vanhan kämpän tunnelmalliseen miljööseen. Kämpältä käsin voi tehdä päiväretkiä hiihtäen tai lumikenkäillen tai osallistua kolmen yön leppoisalle hiihtovaellukselle 9.–12.1. Pallas-Yllästunturin kansallispuistoon. Matkat tehdään kimppekyydein, ruokahuolto omatoimisesti ja aluemaksut oman kerhon kautta. Ilmoittaudu sitovasti 16.12. mennessä Tsietsa Marjatta Nuutinen p. 040 722 0630 tai marjatta.nuutinen@gmail.com ja Kumpe Onni Voutilainen p. 050 365 6138 tai onskiv@gmail.com. Maksa samalla ilmoittautumismaksu 15 € oman kerhon tilille.

Hiihtoviikko Iso-Syötteellä 12.–19.3.2023 (Geatki)

Geatkin hiihtoviikko järjestetään nyt ensimmäistä kertaa Pudasjärven maisemissa. Mökkimajoitus. Vielä on pari, kolme paikkaa vapaana. Viikon aikana joko hiihdellään yhdessä tai kukin omaan tahtiin. Yhteiskuljetus Huittisista. Ilmoittautumiset ja tiedustelut 15.2. mennessä Juhani Puputti, juhani.puputti@gmail.com, p. 044 339 9943.

Ruskaviikko Ylläksellä 9.–16.9.2023 (Geatki)

Ruskaviikko toteutetaan nyt Ylläksen maisemissa päiväretkien, joko yhdessä tai omaan tahtiin. Viikoksi on varattu mökki Äkäslompolosta. Yhteiskuljetus Huittisista. Ilmoittautumiset ja tiedustelut 15.8. mennessä Juhani Puputti, juhani.puputti@gmail.com, p. 044 339 9943.

Tunturilatu-lehden 1/2023 retkimuistioon julkaistavaksi tarkoitettu aineisto tulee toimittaa viimeistään 24.1.2023 osoitteella osatu7997@gmail.com

Verkkosivuille kerhot päivittävät itse tulevat tapahtumat ja ilmoittavat tiivistetyt tiedot myös lehden retkimuistiota varten.

KANNESTA KANTEEN

Mahtava vaellus Pohjolan erämaissa

Erno Saukko: Vuoden vaellus. Elämää Pohjolan erämaissa, 248 s. Julkaisija: Kirjapaja

Maaliskuussa 2018 **Erno Saukko** oli opiskelija ja tenttejä riitti. Kotonaan hän avasi läppärin ja sen välilehdillä olivat auki Suomen, Ruotsin ja Norjan maastokartat. Luento soljui läppärissä, mutta Saukko oli jo piirtämässä sinistä viivaa karttoihin. Ja unelma alkoi toteutua elokuussa 2019, jolloin hän aloitti vuoden vaelluksensa halki Varangin niemimaan. Saukon sanoin: "Tästä alkaa uusi elämä".

Kirjan teksti tempaisee mukaansa ja olo on kuin olisi itse samalla matkalla. Tarkat kohdekuvaukset, koetut tunnelmat ja matkan myötä- ja vastakäymiset tulevat

tutuiksi. Saukko oli valmistellut matkaansa kantamalla 30 litran vesipainoa ja kasan kirjoja.

Itse vaellus on jaettu neljään vuodenaikaan. Syksyn jaksossa kuljetaan Norjan Varangin lisäksi Näätamöissä, Karigasniemellä, Muotkatunturilla, Lemmenjoella ja Pöyrisjärvellä sekä Kaaruvannossa, jossa oli 108 retkipäivä. Samana päivänä retkiseurana ollut Aino lähti bussilla etelään.

Talven myötä matka jatkuu Karesuvannosta Kiirunaan, sieltä Sjaunjan luonnonsuojelualueelle ja edelleen Jokkmokkiin, josta Padjelantan kansallispuiston kautta Abiskon kansallispuistoon. Talvella vaelluksessa on omat haasteensa Saukon sanoin: "

Matkanteko rinteessä on aivan hirvittävän raskasta rypemistä...Jatkuvan ahkion kyljelleen kellahtelun merkinä julmat kiroukset roihahtelevat koivikossa niin, että jää karisee oksilta".

Kevään kynnyksellä 2020 korona muutti suunnitelmat, ja haave kevään ja kesän vietosta Pohjois-Norjassa kaatui, koska rajoja ei ylitettykään entiseen tapaan. Takaisinaan ei haluttu kääntyä, vaan hän päätti lähteä Abiskosta Suomeen. Tuhannen kilometrin hiihtolenkki Ruotsissa jäi taakse. Suomen puolelle vaeltaja pääsi, mutta monivaiheisen soittokierroksen jälkeen tuli päätös, että leipäkauppaan ei saa mennä. Joten matka jatkui kohti Tarrantovaaraa kahden viikon

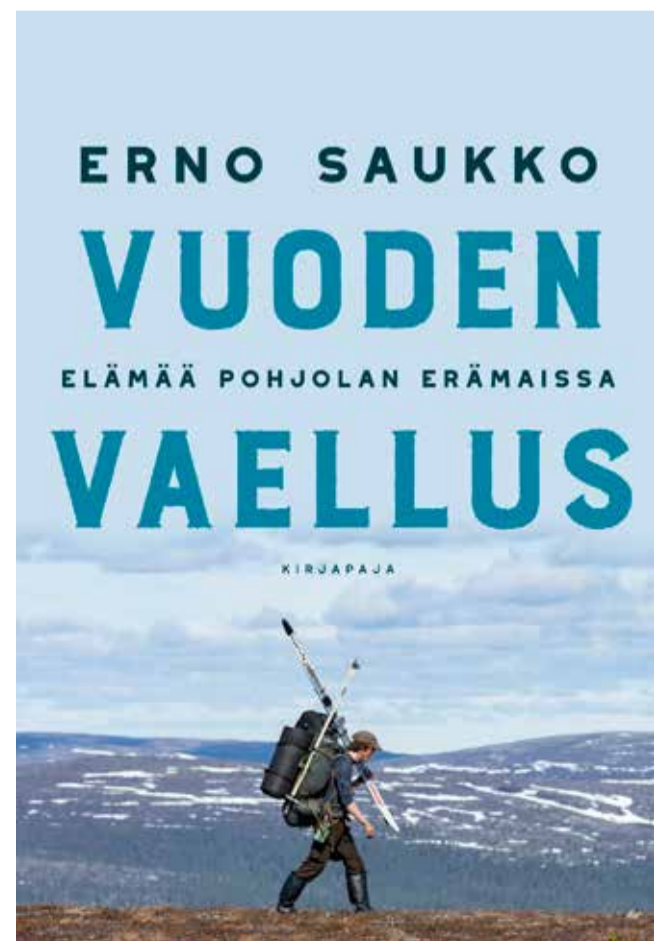
koronakaranteeniin.

Toukokuun alussa Saukko oli jo Pöyrisjärvellä ja ahkio jäi Näkkälään. Kesäkuun puolivälissä tehdään matkan tilinpäätöstä Lemmenjoella. Olenko nyt uusi ihminen? Olenko löytänyt suuria totuuksia ja ajatellut tajuntaa laajentavia ajatuksia?

Sääennustuksia hän ei kännykällä katsonut. Mutta internetistä hän sai tiedon, että Norjan raja on taas auki. Ja Ainokin saapui herkkuihin Angelintielle.

Vuoreijaan kulkijat saapuivat 3.8.2020 ja Saukolla reissu kesti 366 vuorokautta ja kilometrejä kertyi 2500. Vaikuttava kirja, jota voi suositella vaeltajille ja Lapista kiinnostuneille.

Antti Karlin

Erno Saukon Vuoden vaellus tarjoo vaeltajille ja muille Lapista kiinnostuneille elämysmatkan ihan kotioloissa.

Kumpelaisten seikkailu Lemmenjoella

Onski Voutilainen

Mattis Ravadas joen silta kesti seikkailijat.

Kumpen perinteinen ruska-
viikko elettiin tänä vuonna
Inarissa 3-10.9.2022. Päivä-
retkeläiset tutustuivat Inarin
luonnon eri kohteisiin lähtien
liikkeelle Inarin Kultahovista.

Kaksitoista vaeltajaa käsit-
tävä seikkailijajoukko suun-
nisti patikoimaan Lemmen-
joen kansallispuiston kulta-
ja joenrantareiteille.

Alkumatka viitettiin yh-
dessä päiväretkeläisten kans-
sa Paltton jokiveneillä Lem-
menjoella Kultasatamaan, 22
kilometriä Njurgalahdesta.
Leirytyksen jälkeen ilta-
päiväpatikointi tehtiin joen
toisella puolella olevalle seu-
dun korkeimmalla tunturil-
le, Morgam Viipukselle, 601
metriä merenpinnasta.

Lemmenjoen rantatörmät
ovat suurelta osaltaan jyrkät,
sen tulimme huomaamaan

huipulle kavutessamme. Myös
joen rannasta telttailualueelle
nousevat, yli 100 askelmaa kä-
sittävät rautaportaat kehittivät
osaltaan kävelykuntoa.

Toinen vaelluspäivä tu-
tustutti meidät Morgamojan
Kultalaan, sodan ajan jälkei-
seen kullankaivuun keskus-
paikkaan. Illalla patikoimme
läheisille Petronellan kuk-
kuloille, jotka ovat saaneet
nimensä hollantilaisen nais-
toimittajan mukaan. Hän oli
tullut Etelä-Suomesta kullan-
kaivajien pariin ja autellut
heitä erilaisissa tehtävissä
kunnes joutui maastakarkoi-
tetuksi tekemiensä väärin-
käytösten vuoksi.

Morgamojalla telttailijoi-
den kuntoa lisäsivät myös
pitkät rautaportaat. Vaelluk-
sen jatkuessa eteenpäin tu-
tustuimme kullan konekai-

vuun luonnon ennallista-
mistoimenpiteisiin, Jäkälä-
pää-tunturin päällä olevaan
lentokenttään ja sen kiitoran-
dan vieressä olevaan Karhu-
Korhosen, entisen kullan-
kaivajan, kirjastoon. Avoi-
men kirjaston kokoelmiin
kuuluu erilaista kirjallisuutta
sekä paljon valokuvia ja tie-
toa kullankaivajien elämästä
ja työstä. Sieltä kullankaivaji-
en mönkijänurat ja polut joh-
tivat meidät Mattis Ravadak-
sen leirytyksipaikalle, mis-
sä yövyimme.

Ravadasjärven autiotuval-
le johtava polku tarjosi vie-
rellään paljon erilaisia puita
ihailtavaksemme puhtaassa
ilmassa, mistä tiedon meil-
le välittivät puissa olevat
runsaat ”naavaparrat”. Seik-
kailumme tauoilla saimme
kuulla mukana olevien esit-

Kumpelaiset Vienan kauppareitillä,

Kumpen kesämatka suun-
tautui kesäkuun alussa tänä
vuonna vanhalle 27 kilomet-
riä pitkälle Vienan reitille.
Sen toinen nimi on Vuokin
reitti.

Reitti on muinainen Vien-
nanmeren ja Perämeren väli-
nen kauppareitti. Sitä pitkin
liikkuivat aikoinaan perin-
teen kerääjätkin, muun mu-
assa **Elias Lönnrot** kerätes-
sään Kalevalan runoja.

Polku on kuitenkin sillä ta-
valla uusi retkeilijöitä ajatel-
len, että kumpelaisten ryhmä
oli ensimmäinen iso ryhmä
tällä polulla, vaikka liikkuja
on reitillä jonkin verran jo ol-
lut. Paikallisia oppaitakin oli
sen vuoksi mukana kolme.

Reitin tuntumassa on myös
melojille sopivia reittejä
ja kalastusmahdollisuuksia
järvillä, jokireiteillä ja
koskipaikoilla.

Maise makokonaisuus
kuuluu 2014 perustettuun Ka-

levalanpuistoon. Netistä reitti
löytyy Vienan reitin nimellä.

Majapaikkamme oli koko
ajan vanha koulu lähellä Raa-
tekeskusta. Olimme majoitet-
tuna siten, että sisätilat olivat
täynnä ja osa pystytti teltat
takapihalle, jossa oli myös
iso laavu tulipaikkoineen
käytössä. Aamiainen oli siel-
lä, mutta päivällisen nautim-
me Raatekeskuksessa.

Reitin varrella ei ole iso-
ja majapaikkoja, jos poruk-
ka haluaa sisämajoitukseen,
mutta telttailijoille löytyy
useita paikkoja ja loppupääs-
sä on muutamalle mahdolli-
suus myös sisämajoitukseen
aterioineen, mikäli haluaa
tukikohdan päiväretkilleen.

Tulopäivän ohjelmassa oli
tutustuminen Raatekeskuk-
sen sotamuseon kokoelmiin
mainion oppaan johdolla.
Museo-opas kertoi hyvin
seikkaperäisesti historiasta ja
esineistöä ja vastasi asian-
tuntevasti kaikkiin kysymyk-

siinkin. Museon jälkeen läh-
dimme hänen johdolla
bussillamme Raatteen tielle,
jossa pysähdyimme pitem-
mäksi aikaa tien poikki me-
nevän joen rantaan tehtyyn
tukikohtaan. Sade alkoi pian,
mutta kävimme mutkan van-
halla raja-asemalla, joka on
nyt museona. Sieltä lähde-
tään vuosittain 18 kilometriä
pitkälle Raatteen marssille,
jonka päätepiste on Raate-
keskus.

Toisena päivänä Vängän
kylässä oppaat olivat vastas-
sa ja intoa täynnä, kun täl-
lainen iso porukka lähti kä-
velemään. Heillekin tärkeä
kokemus nähdä, millaista on
liikkua ison ryhmän kanssa
ja mikä on sopiva vauhti ryh-
mälle. Välillä jono tahtoi ve-
nyä liikaakin.

Oppaat olivat varustau-
tuneet megafonilla, mutta
pitkässä jonossa se ei kuulu
kauas ja täytyy odottaa kaik-
ki paikalle ennen kohteiden

selostamista. Kohteita tosi-
aan riitti alkumatkan vaara-
asutuksesta vanhoihin terva-
hautoihin, sotavarustuksiin
ja luontokohteisiin. Oppaat
hallitsivat asioita ja kuvailli-
vat hyvin reitin varren yksi-
tyiskohdat.

Polku nousi Vängänvaarassa
heti tyypilliselle vaara-asu-
tusta edustavalle vanhalle ti-
lalle. Siitä eteenpäin jatketta-
essa oli kesän alussa muuta-
ma märkä kohta, joissa ei pit-
kospuita ollut, mutta olivat
kierrettävissä. Samoin mär-
kää varvikkoo oli yön sateen
jäljiltä kapean polun varrella,
joten matalavartiset suunnis-
tussaappaat oli erinomainen
valinta.

Loppuosa olikin melko
kuivaa kangaspolkua. Polku
on merkitty entisajan mali-
liin polun kahden puolen
puihin veistetyillä vanhoilla
ja uusilla pilkoilla. Suomen
puolella polku päättyy raja-

viivan tuntumassa korkeal-
le metalliverkko-aidalle, jor-
ka estää porojen ja muiden
eläinten ”rajaloukkaukset”.
Mielenkiintoisena luonnon
yksityiskohtana aivan polun
varressa oli kaksi tasalatvais-
ta pientä tapionkuusta, Tämä
perinnöllinen muunnos ei
elä yleensä kovin vanhaksi.

Tervahautoja ja sodan jälkiä
on usein polun kahta puol-
ta. Neljän kilometrin jälke-
en vastaan tulee Rautiaisen myl-
ly Koljattijärvestä tulevan pu-
ron varrella.

Kulkumies Rautiainen kai-
voi sitä ruokapalkalla nälkä-
vuosina rautakärkisellä puu-
lapiolla ja puukangella. Isoja-
on päättyessä vilkkaasti käy-
tetty mylly tuli useamman
talon yhteisomistukseen. Tal-
visodan aikana se oli suoma-
laisten tukikohtana.

Rautiaisen mylly ja sauna
on kunnostettu ja retkeili-
jät voivat yöpyä. Jo myllylle

tultaessa ja siitä eteenpäin
jatkettaessa maaston kulku-
kelpoisuus parani alkuosaan
verrattuna. Erilaisia muisto-
merkkejä vanhasta kulttuu-
rista ja sota-ajalta on paikoin.
Ne ja myös vähän sivummal-
la olevat on osoitettu selvin
opastein.

Yksi näistä on Vienan rei-
tin merkkipuu ”Kulttuurin-
tutkijat Vienan reitillä”. Elias
Lönnrot kulki polkua kerä-
tessään Kalevala-aineistoa ja
puu tunnetaan myös Lönn-
rotin merkkipuuna ja Vienan
polkuakin on paikallisesti
kutsuttu Lönnrotin poluksi.
Elias tapasi reitillä 1834 myös
”suurimman runoruhtinaan”
Arhippa Perttusen Latva-
järvellä, mikä oli ratkaiseva
asia Kalevalan sisällön kan-
nalta. Kymmenkunta muuta-
kin tunnettua tarinankerää-
jää liikkui näissä maisemissa
muun muassa **Ilmari Kian-
to**. Puun suojana on katos ja
monta infotaulua.

Jouko Koivu

Porrasjoen rantaniittyä Tornionsärkältä kuvattuna.

Tuula Forström

Rautiaisen myllyn kosken kuohuntaa.

Lemmenjoen avaraa maisemaa Joenkieliseltä katsottuna.

tämiä luontoon liittyviä runoja, jotka he olivat valinneet esitettäväksi runoon liittyvän maaston kohdalla. Seikkailijat olivat myös saaneet etukäiteistettäviä, jotka liittyivät kansallispuiston luontoon, eläimiin, kasveihin ja kulttuuriin, näitäkin esityksiä kuultiin matkan varrella. Heitä ”työllisti” myös pareittain tehtävä kunkin vaelluspäivän tapahtumien kirjaiminen yhteiseen retkimis-

tion.

Muistiossa oli jokaiselle vaelluspäivälle varattu oma teema johon tutustuttiin aamulla ennen liikkeelle lähtöä, aamuvenyttelyn jälkeen. Esimerkiksi maanantain teemana oli ilo: ”Hymy ei maksa mitään, mutta se antaa paljon. Se rikastuttaa häntä, joka sen saa, muttei tee antajaansaakaan köyhemmäksi”.

.....silloin tunsin iloa... mie-tiskelyaihe antoi mahdoli-

suuden kävellessä palauttaa mieleen oman elämän ilon hetkiä.

Ravadasjärven nähtävyys, Ravadaskönkään putous, etsii voimaansa lähes kilometrin pituisesta kalliouomasta ryöpytäkseen mahtavana putouksena Lemmenjokeen. Autiotupa ympäristöineen tarjosi ihanteellisen yöpymispaikan auringossa kimaltavan järven ja joen toisella puolella olevan Ravadaspään kainalossa.

Ravadakselta lähdön jälkeen kaksi viimeistä seikkailupäivää tarjosivat patikoitavaksemme kiinnostavia joen varren rantamaisemia, joista löytyy muun muassa Härkäjärven ja Sotkajärven väliltä yksi Suomen suurimmistapeurojen pyyntikuoppa -järjestelmistä; jonossa on 261 kuoppaa kolmen kilometrin matkalla.

Ylitimme Lemmenjoen Searitknivan kohdalla olevalla ”vaijerivetoisella” veneellä. Loppumatka sujuikin sitten jokea seuraavien rantahar-

jujen poluilla. Viimeisen yön unet katsoimme Sotkajärven leiriytymispaikalla, josta pieni joukko kävi iltalenkillä ihailemassa kansallispuiston näkymiä Joenkielisen (534 metriä) rinteeltä.

Seikkailumme patikointiosuus päättyi Njurgalahden Metsähallituksen pysäköintialueelle, jossa etenemistapa muuttui neljän pyörän päällä tapahtuvaksi. Omilla jaloillamme olimme taivaltaaneet 45 kilometriä + poikkeamat reitin eri kohteissa. Kultahovissa liityimme päiväretkeiläisten seuraan nauttimaan yhteistä päivällistä sekä nukumaan lakanoiden välissä.

Viimeisen päivän teemana oli kiitollisuus; sitä me jokainen omalla tavallamme koimme onnistuneesta ja ehjin nahoin selvitystä yhteisestä seikkailustamme: ”Tänään on loppuelämäsi ensimmäinen päivä, nauti siitä”!

Onski Voutilainen
seikkailun suunnittelija

Kumpelaiset odottavat Sinun osallistuvan

Tunturiladun kevätkokoukseen 14.–16.4.2023

Hyvärilän nuoriso-ja
matkailukeskuksessa, Nurmeksessa

Samalla reissulla voit käydä
Bomban kylpylässä,
Hyvärilän naapurissa.
Tarkempi ohjelma lehden
seuraavassa numerossa.

Olet tervetullut!

aivan uudella retkeilyreitillä

Ensimmäisen päivän kävelyn päätepiste oli Jumalanhyväahon laavu. Nimen takana on paikan entinen kaskimaa ja läheiset kalavedet. Paikalla oli aikoinaan vainoajalla myös piilopirtti.

Talvisodan aikaisin asemiin ja 1943 partisaani-iskun muistomerkkiin emme ehtineet tutustua.

Retki jatkui toisena kävelypäivänä kauniissa harjumaisemassa pitkin korkeaa ja kaapea harjua, Tornionsärkkää pitkin. Heti alkutaipaleella polun varressa näkyi melkoinen petäjänvanhus. Sen iäksi arvioin noin 500 vuotta.

Kahta puolta harjua on mahdollisuus liikkua myös melomalla ja pistäytyä eri kohteissa. Alkuosa harjupolusta tarjoaa näkymiä kahden puolen, tietysti myös teravahautoja ja pyyntikuoppia, mutta loppupuolella tulee eteen muutamia erikoisnähtävyyksiä.

Särkän merkkipuu on Satalatva-merkkipuu Porrassjoen rannassa. Se aloitti kasvunsa 1500- ja 1600-lukujen vaihteessa. Puun rungon pilkkujen tekoajaksi on määritetty noin 1700-luvun puoliväli. Puu kasvoi 300 vuotta ja rupesi sitten keloutumaan ja kaatui lopulta veteen. Puu ei ole polun merkkipuu, mutta voi liittyä Täyssinin rauhaan.

Kelon juuriosa nostettiin kasvupaikalle tehtyyn hirsikatokseen, johon on viitattu Vienan polulta. Melkein kaikki menivät jyrkän polun alas ja puuskuttaen taas ylös. Puu saattaa olla myös jonkun merkkihenkilön karsikkopuu, koska Satalatva mainitaan myös Kalevalan runoissa.

Porras- ja Isojoen yhtymä-

kohta harjun päässä on nimeltään Särkänpolvi eli Joenmutka. Sitä ennen Tornionsärkältä avautuvat kauniit näkymät molempien jokien isoille rantaniityille, joita nimitettiin aikoinaan karjan rehuksi.

Särkänpolvesta löytyy retkeilijän taukopaikka ja kaksi uusittua latoa, joissa voi halutessaan yöpyäkin. Harjulla on ennen tulipaikkaa 2021 pystytetty matkamiehen risti. Nämä matkamiehen ristit eli kumarrusristit ovat Vienan Karjalassa vanha ortodoksisen uskon kuuluva perinne kulkuväylien varrella. Jokainen kulkija pyrki pitämään lepo- ja evästauon ristin luona.

Ristin juurella kulkija pysähtyi myös kumartamaan ja rukoilemaan suojelusta matkaan lähteville ja kotiin jääville tai anomaan hyvää kauppaonnea tai kiittämään matkan vaihoista selviytymisestä.

Koska kylien välimatkat olivat pitkät, ristit toimivat lisäksi ikään kuin virstanpylväinä. Niiden avulla tiedettiin, kuinka pitkä matka oli kuljettu. Kapulapolkua ja kapulasiltaa pitkin polku jatkuu Syntisenkankaalle, maantien varteen.

Särkänpolvessa on myös jäänteitä sota-ajan kaivannoista ja jopa 1700-luvun lopun Kustaan sodan ajan lastauslaiturin jäännös. Paikka oli merkittävä myös Vienan valloittelusta suunnittelevan Malmin retkikunnan huollon kannalta, koska sinne rakennettiin 1918 venelaituri ja huoltorakennus, jonka varastossa oli useita tuhansia säkkejä viljaa Itä-Karjalan retkikunnan ruokkimista varten. Muutenkin Särkänpolvi oli vesiliikenteen solmukohta

Jumalanhyväahon laavulla pidettiin tauko.

vienalaisille kauppiaille. **Koska yhtenäistä** polkureittiä ei ole reissumme päätepisteeseen siirryimme ilta-päivällä bussilla Viian kylään, joka sijaitsee lähellä Venäjän rajaa.

Vienan reitti jatkuu Viian-gista kohti Venäjän rajaa. Reitti päättyy rajavyöhykkeeseen, jonne kulku on luvanvaraista ja vaatii aina erillisen rajavyöhykeluvan ja mukaan rajavartijan tai erityisluvan, kuten meidän oppaillamme oli, jos aikoo pistäytyä rajalla.

Kylän maisema on idyllinen ja hyvin hoidettu. Viian kylä palkittiin vuonna 2017 Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen Vuoden maisemanhoito -palkinnol-

la. Viian-gissa on retkeilijälle tarjolla bed and breakfast -majoitusta, johon muutama mahtuu, mutta ei iso ryhmä.

Luonnonkauniin Viian kylän Viian talo on rakennettu alun perin 1721. Sotaaika oli myös Viian kylälle traaginen. Talvisodan aikana suomalaiset sotilaat polttivat kaikki kylän muut talot, mutta Viian talo jäi polttamatta. Väli rauhan jälkeen kyläläiset asuivat väliaikaisesti kyhättyissä mökeissä, saunoissa ja aitoissa. Jatkosodan aikana partisaani-iskussa (4.7.1943) 18 kyläläistä kuoli ja lähes kaikki rakennukset tuhoutuivat. Nyt paikalla on partisaani-iskun muistomerkki, ja viereisessä aitassa on tapahtumaan liittyvä valo-

kuvanäyttely.

Viianki on ollut vilkas kulkupaikka, josta sotilaat, laukukauppiat, kansanrunojen kerääjät, kulttuurintutkijat ja muut matkajaajat menivät joko Kelloniemen torpan tai Viian talon ja edelleen Pulkkisenaution rajatorpan kautta Vuokinlatvan rajanylityspaikalle, josta jatkettiin Vienan Karjalan puolelle läheiselle Kivijärvelle ja sieltä Vuokkiniemeen.

Tutustuimme näihin kaikkiin paikkoihin hyvän esittelyn kautta ja myös rajavyöhykkeellä sijainneen rajatorpan paikkaan, jonka isäntä ja emäntä toimivat vienankarjalaisten kauppiesten rahdinkuljettajina. Rajatorppa

oli rikkaan vienalaiskauppiaan lahja uskolliselle palvelijapariskunnalle.

Vienan polun ulkopuolelta löytyy myös hyviä retkeilyreittimahdollisuuksia vaikkapa viikon vaelluksille. Esimerkiksi Tornion särkkä on jatkoa pitemmälle harjajaksolle, jossa on myös tulentekopaikkoja ja nähtävyyksiä sekä luonnosta että historiasta.

Ja jos retkeilyyn yhdistää kalastuksen, mahdollisuudet siihen ovat erinomaiset. Sekä Vienan reittiä että ympäristöä voi suositella lämpimästi uutena kohteena isommillekin ryhmille, mikäli tarkoitus ei ole tukeutua sisämajoitukseen.

Jouko Koivu

Tuula Forström

Paavo Ahosesta uusi puheenjohtaja Tunturiladulle

Tunturilatulaiset kokoontuivat syys-lokakuun vaihteessa Ouluun Yli-Iin Kierikkikeskukseen viettämään Lapinkävijät Owlän järjestämiä Tunturiladun syyspäiviä ja susiaisia.

Perjantaina syyspäivien alkaessa pienoisessa sateessa Kierikkikeskukseen alkoi saapua osallistujia. Ilmoittautumiset, huoneiden jako KierikinHovista ja arpojen myynti aloittivat syyspäivät. Iltapalan myötä oli helppo siirtyä yöpuulle ja odottamaan lauantain tapahtumia.

Lauantaina aamupalan aikana ilmoittautumiset jatkuivat. Syyspäivät käynnistettiin nostamalla Tunturiladun lippu salkoon toivottamalla tunturilatulaiset tervetulleiksi Kierikkiin.

Kierikkikeskuksen intendentti **Leena Lehtinen** kertoi auditoriossa Kierikkikeskuksesta ja siellä vuosittain tehtävistä kaivauksista. Kierikkikeskus on huomattu myös

maailmalla usealla kunnialkirjalla. Hirsinen rakennus on myös saanut kiitosta.

Tunturiladun hallituksen kyselytunnilla osallistujat haastoivat hallitusta. Runsaasti keskusteltiin kämppiemme hoidosta. Kiitosta sai Susikyron kämppiin aikanaan tehty sähköistys. Viime kesänä on Susikyron kämppiin mahdollistettu myös uniapnealaitteiden käyttö. Keskusteltiin myös Tunturiladun tiedottamisesta ja Suomen Ladun toiminnasta sekä Suomen Ladun tulevista muutoksista muun muassa jäsenrekisteriin sekä yhdistyspalveluihin.

Osallistujat saivat tietää susivaliokunnan tulevista verkotapahtumista. Keskimäärin kerran kuukaudessa susivaliokunta järjestää esitelmä- ja keskustelutilaisuuden videokokouksena. Aiheet pyritään valitsemaan vaellusharrastajia kiinnostaviksi ja alueiltaan vaihteleviksi.

Ensimmäisessä verkkotapaamisessa **Jouni Laaksonen** kertoi Suomen erämaista.

Kokouspullakahvien myötä siirryttiin hybridina pidettyyn syyskokoukseen, jossa esiteltiin Tunturiladun maksut ja taksat vuodelle 2023 ja Tunturiladun strategia, johon tehtiin muutamia tarkennuksia.

Jäsenmaksujen osalta henkilö- ja perhejäsenmaksua korotettiin eurolla. Muut jäsenmaksut säilyivät ennallaan.

Tunturiladun vuoden 2023 toimintasuunnitelman ja talousarvion esittelyn jälkeen siirryttiin henkilövalintoihin.

Kokous valitsi Tunturiladulle uudeksi puheenjohtajaksi **Paavo Ahosen** Kavtsista. **Tuula Forström** Kuovzasta on toiminut hienosti vuodesta 2018 Tunturiladun puheenjohtajana eli kaikkiaan viisi vuotta.

Hallituksen jäsenten lukumääräksi päätettiin edelleen kahdeksan. Uusina hal-

litukseen valittiin **Päivi Salminen** Tunturiladusta, **Kirsi Tenhunen** Tsietsasta, **Sirpa Karvonen** Kavtsista ja **Mikko Suominen** Kolbmasta. He korvaavat nykyisessä hallituksessa toimivat **Sirpa Alapuranen** Kavtsista, **Hanna-Mari Sinilehdon** Kolbmasta, **Erkki Maunusen** Alppakesesta ja Kavtsista Paavo Ahosen, joka aloittaa siis Tunturiladun puheenjohtajana.

Hallituksessa jatkavat **Mari Jääskeläinen** Tsietsasta, **Hannu Liljamo** Owlasta, **Satu Ojala** Geatkista ja **Markku Salminen** Kuotkesta.

Toiminnantarkastajina jatkavat **Lasse Luoto** Geatkista ja **Veikko Parkkinen** Kolbmasta. Varalle Lasse Luodolle valittiin uutena **Jukka Honkasalo** Geatkista ja **Veikko Parkkisen** varalle jatkaamaan **Ritva Alamiikka** Kavtsista.

Syyspäivät jatkuivat maittavan lounaan jälkeen tutustumalla Kierikkikeskuksen

Paavo Ahonen Kavtsista luotsaa jatkossa Tunturilatua. Tuula Forström Kuovzasta toimi puheenjohtajana viisi vuotta.

arkeologiseen näyttelyyn aluksi kahdella elokuvalla Aurinkokivi ja Ajan askeleita auditoriossa jatkuen tutustumiseen itse näyttelyyn. Saunomisen myötä osallistujat jäivät odottamaan päivällistä sekä illan susiaisia Kivikautisessa kylässä.

Susiaisissa Rakkakolunnoita vihki kaksi Tunturiladun uutta outasutta. Seuraavaksi iltapalan ja arpajaisten jälkeen oli ohjelmassa jälleen levon aika.

Sunnuntaina aamiaisen jälkeen Tunturiladun sudet kokoontuivat susivaliokunnan johdolla kokoukseen KierikinHovin Meripihkasaaliin. Muiden osallistujien oli mahdollista tutustua Kivikautiseen kylään ja ansapolkuun. Susivaliokuntaa johta-

maan valittiin jatkamaan **Anja Kylävalli** Logista ja uutena jäsenenä **Marjatta Nuutinen** Tsietsasta **Tommi Avikaisen** Kavtsista tilalle.

Lohikeittolounaan jälkeen oli aika laskea Tunturiladun lippu salosta ja toivottaa turvallista kotimatkaa. Järjestäjät luovuttivat Tunturiladun lipun **Onni Voutilaiselle** Kumpesta. Kumpe järjestää Tunturiladun kevätpäivät 14.-16.4.2023 Nuoris- ja matkailukeskus Hyvärilässä. Onni toivotti tunturilatulaiset tervetulleiksi Tunturiladun kevätpäiville. Lapinkävijät Owlä kiitti syyspäiville osallistujia. Syyspäivät olivat päättyneet.

Hannu Liljamo
Lapinkävijät Owlä

Kokousväki päätti Tunturiladun tulevasta vuodesta yksimielisesti.

Tunturilatulaiset Tahkon laduilla

Tahko Pihkalan ideat ja niiden toteutukset ovat vetäneet suomalaisia harrastamaan terveysliikuntaa. Varsinkin hiihtopropaganda on purrut hyvin ja tunturilatulaisetkin ovat menneet joukon mukana – joskus jopa edellä.

Hiljattain painosta tullut kirja **Lauri Pihkala - kokokansan Tahko** kertoo Tahkon elämäntyöstä perusteellisesti. Yli 300-sivuinen kirja on helppolukuinen ja hienosti jäsennelty. Jäsentelystä johdettujen asioiden toistuvat, mutta se käy kertauksena, jolloin laaja kokonaisuus hahmottuu paremmin.

TAHKO URHEILIJANA JA URHEILUVAIKUTTAJANA

Vuonna 1888 syntynyt Tahko koki suomalaisen huippu-urheilun kunniakkaana nousukauden 1900-luvun alkupuolella. Tahko itsekin oli

huippu-urheilija lyhyemmällä juoksumatkoilla ja korkeushypyssä. Hän saavutti yhteensä viisi Suomen mestaruutta ja paransi Suomen ennätyksiä usein. Olympialaisissa hän oli urheilijana vuosina 1908 ja 1912.

Tahko tunsikin aikansa huippu-urheilijoita sekä urheiluvaikuttajia. Hän oli kansainvälisesti arvostettu urheilupersona, jonka asian- ja tuntemusta arvostettiin ja käytettiin hyväksi. Hän oli vaikuttamassa useiden urheilujärjestöjen johtokunnissa.

Tahkon ideoima oli vuorovuosin Norjassa, Ruotsissa ja Suomessa järjestettävät hiihtokilpailut. Runsaaluisen Salpausselän hän totesi sopivan Suomessa kisapaikaksi. Vuonna 1922 idea lähti toteutumaan, kun lahtelaiset päättivät perustaa hiihtoseuran (LHS). Ensimmäiset Salpausselän hiihdot järjestet-

tiin 1923.

Tahko oli myös toimittaja joka kirjoitti lukuisia artikkeleita mm. *Suomen Kuvalehden* sekä *Suomen Urheilulehden*. Hän kirjoitti urheilu- ja valmennusoppaita sekä sääntökirjoja.

Ensisijassa Tahko tunnettiin pesäpallon isänä. Siihen hän sai vaikutteita baseballista vuoden 1912 Yhdysvaltojen matkallaan. Tahko kehitti siitä suomalaisen version ja kirjoitti pelin säännöt.

Urheiluopiston perustamisen Suomeen 1927 oli Tahkon ansiota. Kolmella matkallaan Yhdysvalloissa hän perehtyi amerikkalaiseen urheilukoulutukseen. Urheiluopisto aloitti Pälkäneellä ja siirtyi 1933 pysyvästi Vierumäelle.

Ansiostaan Tahko oli kutsuttu useiden kotimaisten ja ulkomaisten urheilujärjestöjen kunniajäseneksi ja pal-

kittu useilla ansiomitaleilla. Professorin arvonimen hän sai 1948.

SUOMEN LADUN PERUSTAMINEN

Hiihto oli Tahkolle sydämen asia ja hän toimikin hiihtoharrastuksen uudistajana ja puolestapuhujana. Kouluihin saatiin hiihtolomat 1934 ja se oli pitkälti Tahkon hiihtopropagandakirjoitusten ansiota. Ajatuksen hiihtolomasta oli kouvolaalainen opettaja tuonut esille jo 1926.

Tahkolla oli ajatus saada koko kansa elinikäisen liikuntaharrastuksen pariin. Tämän toteuttamiseksi tarvittiin järjestö, joka tekisi laatuja eri puolille Suomea. Tämä johti Suomen Ladun perustamiseen vuonna 1938. Järjestön tavoitteeksi tuli saada useampi suomalainen liikumaan suksilla. Perustavas-

sa kokouksessa Tahko ehdotti järjestön nimeksi lyhyttä ja ytimekästä: *Suomen Latu*.

Ladun toiminta lähti hyvin käyntiin, kun presidentti **Kyösti Kallio** lahjoitti hiihtonedistämisrahastoon alkupääomaa ja Tunturihiihtäjien kerho, joka lopetti oman toimintansa, lahjoitti varansa Ladulle. Lähdemateriaalista selviää, että aktiivisesti toimineen Tunturiladun perustaminen ja liittyminen Suomen Latuun antoi pääjärjestön toimintaan vireyttä.

VALTAKUNNAN LADUT

Koko Suomen läpi kulkeva latuverkosto oli Tahkon haaveena. Sen toteuttamiseksi perustettiin myöhemmin Suomen Latu.

Tahkon latuverkostoidea lähti ensiksi vetämään nuorisoseurajärjestöt, jotka järjestivät 1946 hiihtoviestin Rova-

niemeltä Helsinkiin. Seuraavina vuosina Suomen Nuorisliitto järjesti yhtenäisen valtakunnan latuhiihdon Sodankylästä Helsinkiin. Seuraava hiihto oli 1947 Lapinlahdelta mutkitellen Ouluun.

Kolmannen kerran nuorisoseurat järjestivät valtakunnan ladun olympiavuotena 1952. Tällöin hiihdettiin Kaamasta Helsinkiin ja päätettiin liittyvien sivulatujen kanssa laduille tuli pituutta 7000 kilometriä.

Suomen Ladun 40-vuotisjuhlajuhlana 1978 toteutettiin *Suomen Latu* Nuorgamissa Helsinkiin. Siinä tunturilatulaiset olivat mukana, sillä muun muassa kolmalaiset hiihtivät osuudet Nuorgam - Kiilopää ja Orivesi - Tampere. Suomen Ladulle tuli mittaa yhteensä 4750 kilometriä ja hiihtosuorituksia kirjattiin 28 300. Kymmenen vuotta myöhemmin Ladun

Susiaiset Kierikin kivikautisessa kylässä

Jukka Parviainen

Lauantaina 1.10.22 sää oli suosiollinen ja ilta alkoi hämärtyä susiaisten läheystyessä. Susiaisten juhlayleisöä kertyi pikkuhiljaa kivikauden kylän laavulle. Nuotio valaisi laavun ja susiaisten pitopaikan tähtien vähitellen lisääntyessä taivaalla. Reitti Kierikkikeskuksesta laavulle oli valaistu reitin varrella olevilla tulilla.

Kaksi joutsenta kaakattaen lensi kivikautisen kylän yli laskeutuen kivikauden kylän lähellä olevaan Iijokeen vettä pärskyttäen. Taivaalle oli ilmestynyt pitkä, hiljalleen levenevä valkoinen pumpulinen vana.

Jonkun mieleen saattoi jopa tulla että liekö susiaisten noita oli saapunut paikalle. Näin

muuten oli sillä kello 19 alkoi kuulua rummutusta, joka koveni ja koveni askel askeleelta noidan läheystyessä susiaisten pitopaikan laavua. Rummutus koveni ja noita saapui asettuen laavun edessä olevan nuotion lähelle kankaan alle. Noita toivotti tunturilatulaiset tervetulleeksi susiaisiin. Hän kertoi tullessa vihkimään uusia susia.

–Minä Rakkakolun noita vihin poissaolevana Outasudeksi **Sirpa Karvosen** tunturikerho Kavtsista. Vihkiminen poissaolevana ei millään tavalla vähennä merkitystä vihkiä hänet sudeksi, noita totesi.

Muutamin sanoi Rakkakolun noita kertoi Tunturiladun susien merkityksestä ja luonnosta sekä kysyi onko paikal-

Susiaiset Kierikin kivikauden kylässä illan hämärtyessä.

Outasudeksi vihittiin Hannu Haapamäki.

la **Hannu Haapamäki**. Kuullessaan vastauksen että on niin noita pyysi Hannua siirtymään vihittäväksi sudeksi hänen eteensä kankaan alle.

Illan hämärtyessä noita haastoi Hannua kysyen vaelluksista ja pyysi häntä kertomaan tunturivaeltajan käskyt. Hannun kerrottua tunturivaeltajien käskyt noita jatkoi jutteluaan ja pyysi Hannua lausumaan susivalan. Susivalan myötä Rakkakolun noita pyysi Hannua polvistumaan hänen eteensä vihkien Hannu Haapamäen tunturikerho Ovtvista Outasudeksi. Vihkimisen lopuksi noita ojensi Hannulle juotavaksi vihkimisessä käytettävää juomaa. Hannu sai myös Outasuden merkin noidalta. Tunturiladun susiaistapah-

tuma lähestyi loppuaan.

–Minä Rakkakolun noita olen puhunut, noita totesi.

Hetken hiljaisuuden jälkeen nuotio valossa noita aloitti rummutuksen, kääntyi ja poistui samaan suuntaan mistä hän oli tullutkin.

Rummutuksen ääni hiljensi ja hiljensi askel askeleelta Rakkakolun noidan poistuesä lopulta äänen vaimentuen.

Tunturiladun susien määrä oli lisääntynyt kahdella Outasudella. Ilta oli pimennyt ja nuotio valaisi susiaispaikan sekä läsnäolevat tunturilatulaiset.

Joutsenparikin jatkoi matkansa Iijoen yllä. Liekö jo kohti lämpimiä maita.

Hannu Liljamo
Lapinkävijät Owl

Rakkakolun noita hoiti tehtävänsä mallikkaasti susiaisissa.

50-vuotisjuhlaviestissä tunturilatulaiset hiihtivät osuuden Nuorgam – Kiilopää.

Tunturiladun 40-vuotisjuhlatahtumiin 1986 liittyi myös pitkä hiihto. Kavtsi järjesti Napapiiriltä Napapiirille hiihtovaelluksen, jossa oli useampia osuuksia.

KANSANHIIHDOT JA LATURETKET

Hiihtoharrastusta kehittämään perustettu Suomen Latu järjesti ensimmäiset kansanhiihdot 1946. Tällöin kymmenet tuhannet hiihtäjät keräsivät hiihtosuorituksia vähintään viiden kilometrin matkalta. Hiihdossa oli kannustimena merkijärjestelmä.

1980-luvulla kansanhiihtojen järjestäminen siirtyi Suomen Hiihtoliitolle. Uskottiin, että hiihtoseurat toimisivat kansanhiihtojen veturina, mutta näin ei käynyt ja kansanhiihdot lopahtivat kokonaan 1990-luvun alkuun mennessä.

Pirkan Hiihdosta 1955 alkoi laturetkien huima suosio. Kahdeksan seuraavan vuoden aikana oli järjestetty 516 laturetkettä, joilla oli yhteensä 230 000 hiihtää. Laturetkiä suosio alkoi hiipua 1980-luvulla. Hiihdon luonne alkoi muuttua luisteluhiihdon yleistyessä. Hiihtäjille rakennettiin leveitä ja tasaisia sekä kalliita ”baanoja”, jolloin retkilatujen verkoston rakentaminen ja hoito jäi vähemmälle. Osasyynä oli myös asutuksen ja tiestön laajeneminen.

PIRKAN HIIHTO

Tahkon mielestä kansanhiihtojen matkat olivat liian lyhyitä, eivätkä siten synnyttäneet haasteellisia tavoitteita.

Hän oli puhunut pitkän laturetken tarpeellisuudesta jo ties kuinka kauan, mutta vuonna 1953 idea alkoi edetä. Silloin perustettiin *Wanhahiihtoveikot ry*, jonka pää tavoitteeksi tuli pitkän laturetken, *Pirkan Hiihdon* aikaansaaminen. Karttalau-

kun ja kompassin kanssa hiihtävä Tahko oli tuttu näky Hämeenkaan maastossa tutkiessaan hiihtoreittiä. Vuoden 1954 tammikuussa Suomen Kuvalehti julkaisi jo Pirkan hiihdon kartan.

Helmikuun 12–13 päivinä 14 tunturisuuden arvon saanutta latulaista testasivat hiihtoreitin. Ensimmäisen päivän hiihto kesti odotettua kauemmin vanhojen taloudellisten karttojen puutteiden vuoksi ja iltapimeällä hiihtäjät saapuivat Kyröskoskelle yöpymään. Seuraavana päivänä tunturisuuden hiihtivät lähelle Ylöjärveä. Tuolloin reitti oli vain osittain merkitty ja hiihto oli raskasta tarpomista suurimmaksi osaksi umpihangessa vuorovedolla.

Latu-lehden 2/1954 kuvatekstin mukaan ryhmässä olivat Ikäsusi **Bjarne Lampen** ja tunturisuus **Yrjö Pitkänen**. Kuvassa näkyy ryhmästä vain kahdeksan hiihtäjää ja heistä viisi on naisia. Tarkempaa tietoa testihiihtäjis-

tä ei ole, mutta koska vuoden 1953 syksyllä oli tunturisuusiksi vihitty 74 henkilöä, niin siitä joukosta he löytyvät.

1955 hiihdettiin ensimmäinen Pirkan Hiihto ja Tahko oli mukana hiihtämässä.

Tahko kävi usein Pirkan Hiihdon kokouksissa ja seurasi myös hiihtoa maastossa. 1979 Pirkan 25-vuotishiihdossa 90-vuotias Tahko oli seuraamassa hiihtoa maalissa. Tällöin hän lahjoitti kuuluisan reppunsa Pirkan Hiihdolle.

Vuonna 1996 yhtenä Tunturiladun 60-vuotisjuhlatahtumana oli järjestetty osallistuminen Pirkan Repuhiihtoon. Tahkon ja tunturivaelluksen hengessä toteutetussa hiihdossa oli useita kymmeniä tunturilatalaisia. Kolbman hoitamalla huoltoasemalla Sasissa, 75 kilometrin kohdalla, hiihtäjille tarjottiin kakkukahvit ym. Savuisessa kodassa noita vihki hiihtäjät *Hämeenkaan susiksi* ja veti hiilellä nokiraidan otsaan.

Joutenkulkija jostakin

Tahkon satulareppu on merkien perusteella nähnyt paljon maailmaa.

Lähteet.
Kalle Virtapohja: *Lauri Pihkala- koko kansan Tahko*. 2022 Docendo

Latu-lehti 2/1954 Suomen Latu 50-v. historiikki Tunturiladun ja Kolbman historiikit.

Kuruväärtinä Hannunkurussa

Kuruoppaan tehtävät ovat melko laajasti mitoitettu Pallas-Yllästunturi -kansallispuistossa, siivouksesta ja korjaustöistä, havainnointiin, ohjaukseen ja opastukseen.

Tehtävä on varsin uusi ja siksi se etsii vielä muotoaan. Muonion eräopaskoulutus on ominut väärtien kouluttamisen. Aikaisemmin oli kansallispuistolla hanke, jossa koulutettiin yrittäjiä ja halukkaita kansallispuiston eräoppaaksi ja he voivat toimia sitten väärtinä.

Kuruväärti on myös persoonasta kiinni, mihin haluaa panostaa ja mitä viikon aikana on valmis tekemään. Se on hyvä asia, että jokainen voi käyttää omia vahvuuksiaan väärtinä ollessaan.

Itse koin parityöskentelyn erittäin hyvänä ratkaisuna. Toisen kanssa voi jakaa kokemuksia ja elämyksiä, jotta kuruväärtin työ tuo tullessaan. Samoin voi jakaa ”valvontaa” tehokkaammin.

Liivit, jotka nyt olivat uutena ku-

ruväärtillä, osoittautuivat erittäin hyväksi. Vaeltajien oli helppo lähestyä väärtiä ja samoin väärtien oli helppo lähestyä vaeltajia, kun on tunnuksat näkyvissä.

Ensimmäinen viikko meni opettellessa hommia, mutta koko ajan oppien. Siivousta teimme aina, kun vaeltajia ei ollut ”leirissä”. Havaintona oli, että siisteys luo siisteyttä. Olin luutunut varaustuvan kaikki lattiat ja kerroin sinne tuleville siivouksesta. Huvitti, kun vaeltajat riisuivat kaikki kenkensä eteseen, edes croceilla ei tultu tupaan.

Majoituksen oli varattu huoltotupa Pahtakurun kämppä, mutta totesin, että se ei meille ollut hyvä ratkaisu. Matka sinne oli liian pitkä ja vei työajasta liikaa aikaa. Toinen asia oli se, että kengät kastuivat soita ylittäessä menen tullen ja vaarana oli saada hankautumat jalkoihin. Sovimme puistomestarin kanssa, että voimme käyttää varaustupaa ja se oli loistava valinta.

Kuruväärtin tehtävä tuntui meistä elämäntavalta, joka oli perin antoisa. Aamulla saattelimme vaeltajat matkaan, välillä teimme huoltotöitä, lepäsimme tai luimme. Iltapäivällä otimme vaeltajat vastaan ja olimme heille läsnä oli ongelma tai asia mikä tahansa. Koimme, että meille oli joka päivä tarvetta ja sitä palautetta saimme runsaasti myös vaeltajilta.

Ensimmäinen Kuruiltama/nuotioilta oli torstaina 18.8. Leiriin saapui isä poikien (13.-15. v) kanssa. Poikien kunniaksi päätimme järjestää ensimmäiset iltamat. Iltamat järjestettiin nuotiopaikalla, jossa jokaiselle oli istumapaikka. Iltamiin tuli lähes kaikki. Toisella viikolla järjestimme myös, kun sää salli ja oli tuuletonta.

Ohjelmassa oli Lapin lauluja, tietokilpailu kansallispuistosta ja puistoon liittyvä tarina. Kesto oli noin tunti. Osa porukasta jäi vielä pitemmäksi aikaa istumaan tulilla ja vaihtamaan ajatuksia. Osa lähti nukkumaan aikaisen herätyksen takia.

Kuruväärtit Raiski Palosaari ja Eija Rähä (oik.) saivat viikoistaan hyvää palautetta vaeltajilta.

Iltamat koimme hauskaksi ja antoisaksi, joita kannattaa selvästi jatkaa. Samanlainen oli vaeltajien antama palaute.

Palautetta saimme runsaasti ja se oli pelkästään myönteistä. Monet sanoivat, että tuntuu turvalliselta, että olemme paikalla. Kiittivät hyvästä työstä ja toivoivat, että meitä olisi joka kämpällä.

Vaeltajista meille tuli sellainen olo, että he ovat ihan oma ”rotunsa”, positiivisia, huumorintajuja

ja rentoja ihmisiä.

Tilastoja tuli seuraavasti kahdelta viikolta.

Kohtasimme ja jututimme 261 vaeltajaa, ikäjakauma 6-78 vuotta. Heistä naisia oli 169. Huomasimme, että nuoret naiset ovat hyvin löytäneet vaeltamisen ilon.

Miehiä 92. Miesten kulttuuriin edelleenkin kuuluu, että mennään luontoon pyssyn tai ongen kanssa. Tyhjän kävelyn kaipaa vielä miesten ajatusmaailmassa muutosta.

Heistä kokemattomia oli 164. Ko-

Kurjenkanerva kukkii taas

Kurjenkanervan kauneimman kukinnan näin Jussin kanssa kesällä 1980, kun vaelsimme Enontekiön Maanselällä. Tämä puuton tundra-alue mittaamattomine kukkaniittyineen yöttömässä yössä teki silloin lähtemättömän vaikutuksen.

Väliin ehti mahtua kahdeksan vuotta, ennen kuin kurjenkanerva kukki taas meille näillä lakeuksilla.

Lähdimme 27.6.1988 Kalmakalton rajavartioasemalta ihanassa säässä, vain jokunen karitsainen uisinsellä taivaalla. Kullero ja rentukka kukkivat kosteissa painanteissa. Edetään tienpohjaa pitkin kohti Palokorsaa. Kaira on painanut moottoripyörillä jo neljä miestä ja koira, taitaa olla vasanmerkkua tulossa.

Illan viileessä laskeudumme vihdoin Palokorsalle. Vanha kämpä onkin poissa! Se on poltettu ja purettu, vain tyhjä kämpän sija löytyy. Uusi rajan kämpä pönöttää vastapäisessä niemessä ja on umpilukossa.

Vanhalle pihanurmikolle pystytetään telta. Pitkän 14 tunnin yön jälkeen uidaan hiekkarantaisessa Ahvenjärven, mikä ihanasti virkistää.

Rajapoikien pyöräpolku vie ylös Seittikeroon. Melkein polulla, katajapensaikossa on riekon pesä. Emo lähtee karkuun, pesään jää kaksi untuvikkoa ja munia. Tällaisia kuoriutumassa olevia riekon pesueita nähdäänkin sitten useita.

Laajalla tunturiylängöllä kurjenkanerva kukkii silmän kantamattomiin. Suloisia vaalean roosan värisiä kellokukki on tunturinummeilla miljoonittain.

Ilta-aurinko paistaa pilvettömältä taivaalta. Illan tullen aurinko kääntyy jo pohjoiseen, ja säteet käyvät yhä vinommiksi. Pieni vanha Rautuoain kämpä näkyy kauas, on ennallaan ja avoin, ja ottaa kutsuvasti meidät vastaan.

Aurinko painuu tunturin taa, viilenee, rakkä yhä kiehaa. Seuraava päivä onkin sanoin kuvaamattoman helteinen, 27-30 astetta, joten jatkamme vaellusta vasta illan tullen.

Helteet viilenevät, kun nousee ukkonen ja pudottaa parit rankat sadekuurot.

Aamutuulen tohahdella laskeudutaan Tsuukisaus kämpälle. Ohi ajaa pari poropoikaa moottoripyörillä. Nämä viivähtävät pienen aikaa kämpän lavereilla, sitten lähtevät. Trafikkia riittää vielä ennen aamu-kuutta, jolloin päästään pusseihin.

Kalkkojärven vasanmerkkupuorukkaa käy edelleen tuostaakin, jotkut soittavat kämpän puhelimella. Vasanmerkkua on kuulemma Kalkkojärven niemessä, ja paikalla on montakymmentä henkeä.

Moottoripyörillä ja mönkijöillä tulevat reitit Kalmakaltiosta rajaidan vartta, Kalmakaltiosta reittiä Naltijärvi-Pierkkujärvi-Tsuukisaus ja autolla Pöyrisjärvelle, mistä mönkijällä eteenpäin. Vasanmerkkua kestää pari-kolme viikkoa. Poromiehet ovat kotinurkillaan ja tekevät työtään, yritämme

olla häiritsemättä heitä ja vasanmerkkua. Mehän olemme täällä vain käypäläisiä. Kuitenkin poromiehet suhtautuvat meihin varsin ystävällisesti.

Illalla alkoi tuulinen ja märkä marssi sadepuvut päällä. Harmaa maasade ympäröi meidät, ja Valkamapään maisemat hukkuivat sateeseen. Sateen laantuessa välillä laskeutui sakea murku. Kalkkuvaaran liepeille pystytettiin telta kaatosateessa. Tuuli pieksi purjeita ja satoi rajusti. Nukuttiin teltassa 15 tuntia.

Maaderjärvelle tultiin varhaisaamun tihkusateessa. Vanha kämpä oli iloksemme olemassa, kuten oli jo poromiehiltäkin kuultu. Katto piti vettä ja kamiina oli hyvä, uusi betoninen alusta oli valettu 1987 ja torvia uusittu. Polttopuutakin oli. Voitiin ripustaa läpimärkä omaisuutemme kuivumaan.

Vieraskirjan mukaan kämpällä oli sesonkia huhti-toukokuussa, jolloin kävi runsaasti kelkkailijoita ja pilkkijöitä, Maaderjärvestä sai harria.

Kesä ja syksy hiljaisia, ja syyskuusta huhtikuuhun täysin kuollutta.

Pöyrisjoen kahluu.

Ulla Hannelius

Kurjenkanervat kukkivat reitillä laajoina alueina silmän kantamattomiin.

Tuuli on kääntynyt etelään, ja isot laineet käyvät Maaderjärvellä.

Yhdeltä yöllä painamme peräsämme Maaderjärven tuvan oven kiinni. Ei sada. Pilvimassat vyöryvät pohjoiseen.

Kuljetaan Maaderjokivartta etelään ja ihaillaan kaunista Maaderluobalia. Olisi viehättäviä leiripaikkoja. Yö on pilvinen, tuulinen, ja ihana kulkea.

Pöyrisjärven länsirannan suo on suurempi kuin muistinkaan, märkä ja inhottava ylitettäväksi, ja olemme lopen uupuneita, kun vihdoin Pöyrisjärven tuttu laguuni on edessämme. Telta pystytetään siihen laguunin äärelle.

Sunnuntaiamun kirkkaus loistaa Pöyrisjärven ulapalla, jonka pilvistä hohtava aurinko kirkastaa kimmeltäväksi valoksi. Upea on merellinen ulappa, ja verkkaan kohahtelevat mainingit. Olemme päässeet kuivina pusseihin. Saarinen vielä lukee Maaderjärveltä varastamia Valituja paloja. Tuhannen tuhatta hyytystä inisee verkon takana, ja laineet loiskivat tasaista kehtolaulua.

Tulihaan nukkuttua teltassa nukkumisen Suomen ennätys, 22 tuntia. Sää oli kylmä, tuulinen ja sateinen, tuuli pieksi purjeita ja sade ropisi välillä tasaiseen, väliin kaatamalla. Iglu-telttamme piti hyvin sateen

ja kesti tuulen. Yön ajalta muistan hetken, jolloin koko Pöyrisjärvi oli rasvatyyni ja usvat uivat veden yllä. Enemmän aikaa kuitenkin raskaat vaahtopäät löivät rantaan. Välillä käänsimme kylkeä, ja jatkoimme unta.

Kun aikaan jatkoimme vaellusta oli pilvipoutaa, ja koko loppuretkemme olikin aurinkoinen. Jierstin huipulla saatiin ihailla maisemia upeassa säässä. Yövyttiin Ainupivaaran liepeillä, ja uitiin hiekkarantaisessa lammessa. Saavuttiin Vuomajärven kannakselle, ja katsastettiin Vuomajärven kämpä, oli hyvä, ehjä ja avoin (Keskitalojen kalakämpä).

Vuomajärven kannaksen kapeimman kohdan läpi virtaa ”puro”, syvä ja voimakasvirtainen väylä, jota myöten toinen järvi laskee toiseen. Ylityspaikka löytyi itäpäältä. Jussi loikkasi yli rinkkoineen, sen jalka lipesi, ja se oli vähällä vetää Ullan jokeen, kun olin tukenut sitä kädestä. Meinasin suistua rinkkoineni päälle edellä jokeen, mutta sain rantapussikosta kiinni. Kyljelläni olin, kyynärvarret märkinä ja toinen saapas vettä täynnä. Ei kun varasukat jalkaan ja eteenpäin.

Aurinkoisen koivuuden kankaan yli marssimme Pöyrisjoelle, kohti hyvin kuuluvaa kosken kohinaa. Sii-

Raiski Palosaari

Ensimmäisissä kuruiltamissa väki viihtyi.

kemattomiksi laskimme, joill3 tämä oli ensimmäinen pitkä vaellus. Tämä ryhmä luo myös uutta vaelluskulttuuria, joten roskaton kansallispuisto sopii hyvin heidän ajatusmaailmaansa. Kokeneita oli 97.

Kyselimme, miten he tuntevat Tunturiladun. Vain muutama oli kuulut, mutta hyvin oli tuntematon järjestö. Kerroimme vaeltajille meidän hienosta järjestöstä ja kerhoista, joihin kannattaa liittyä ja saada sitä kautta hyviä vaelluskokemuksia. Osa asiasta selvästi innostui ja ainakin Tampereen suuntaan pitäisi uusia jäseniä tulla.

Kokemattomat vaeltajat ovat se kohderyhmä, johon kannattaisi nyt Tunturiladussa satsata viestintää ja markkinointia. Vilkkaimmille reiteille ympäri Suomen pitäisi saada hyviä ja laadukkaita esitteitä, jotka herättävät mielenkiinnon ja halun liittyä jäseneksi. Tällaisia ajatuksia siellä heitä kuunnellessa heräsi.

Esitin puistonjohtajalle, että kuruväärtejä koulutettaisiin myös Tunturiladun väestä, joilla on halukkuutta toimia väärteinä.

Väärtin tehtävä oli niin hieno ja mielenkiintoinen, olen kyllä valmis sitä tekemään jatkossakin.

Raiski

Aamulla saattelimme vaeltajat matkaan.

nä se nyt oli, Pöyrisjoki, mahtava, yli 10 metriä leveä pauhaava koski, syvä ja leveä koko kosken 300 metrin pituudelta.

Kosken alaosan suistossa oli ainoa mahdollinen kahluupaikka, jossa joki oli matalampi ja noin 20 m leveä. Kahdeksan vuotta sitten ylitimme joen hiukan eri paikasta, mutta isoja ongelmia ei tuolloin ollut ja vettä oli puolireiteen. Nyt vaikuttivat siltä, että pitkällisten sateiden jälkeen vedet olivat korkealla.

Jussi lähti rinkkoineen sauvan kanssa ylitykseen. Jalassa oli saappaat ja sadehousut saappaisiin kiinni teipattuina. Henkeä pidättäen seurasin, kuinka Jussi eteni kuojuissa, virta oli haaroihin saakka. Kaatuuko Jussi? Ei Jussi kaatunut, ei. Lepäsi välillä. Lopuksi hän pääsi vastarannalle kuivan rinkan kanssa. Vau!!

Sitten Jussi palasi hakemaan minua. Jussi otti minun rikkani selkäänsä, ja lähdettiin. Minä olin samoin sonnustautunut sadehousuun ja saappaisiin. Farkut olivat rinkan, ja sadehousut lähinnä suojasivat anorakin helmoja.

Jussi kulki edellä, ja minä perässä lujasti sauvaan nojaten, kylki virtaa vasten ja sauva ylävirtaan päin. Jalkaa ja sauva ei saanut nos-

taa pohjasta yhtäkkiä, kolmesta tukipisteestä kahden piti olla lujasti pohjassa. Kovaa ja vaikeata se oli ilman rinkaakin, vettä oli haaroihin saakka tai ylikin, ja virta oli todella kova.

Jussi sai Ullan rinkan yli ja palasi puoliväliin vastaan. Tukea en onneksi tarvinnut, mutta olisi Jussi toki auttanut jos olisin joutunut veden varaan.

Iltayhdeksältä olimme onnellisesti yli, rikat kuivina ja ilman henkilövahinkoja, vesi saappaissa lähtien. Vastarannalla, juuri siinä mihin tulimme, oli sattumoisin mitä viehättävin leiripaikka, johon myös jäimme. Oli tasaista nurmikkotannerta ja vartevia valkorunkoisia koivuja. Nurmella kukkivat ruohokanukka, tunturikurjenherne, metsäkurjenpolvi ja metsätähti.

Pöyrisjoki siinä kohisee pauhaten, ja ilta-aurinko painuu pohjoiseen puiden taa.

Katajatulilla laitetaan ruokaa ja kuivatellaan saappaita, pohjallisia ja sukia. Siinä samalla vielä pohditaan joen ylitystä. Saappaat ja sadehousut toimivat ikään kuin märkäpukuna, sillä hetihän saappaat täyttyivät vedellä, joka aluksi oli jääkylmää. Avojaloin tai sääret

paljaina olisi tunto hävinnyt alaraajoista jo ennen joen puoliväliä.

Vesi saappaassa oli sinänsä hyvä, sillä se teki jalan painavamaksi ja pito joen pohjassa oli parempi, ja jalka lämmitti veden siedettäväksi. Saappaan remmin tuli olla hyvin kireällä, jotta saapas pysyisi jalassa.

Ison joen, kuten Pöyrisjoen, ylitykseen kehittimme sitten seuraavan hupaisan strategian: ihan ensiksi sytytetään nuotio, ja lämmitetään kattilallinen vettä. Lämmin vesi kaadetaan valmiiksi kumisaappaisiin ennen niiden pukemista ja kahlausta. Ja jatko tapahtuisi siten kuin teimme. (Juuri näin ei sitten koskaan onneksi tarvinnut mennellä).

Vaellus jatkui ohi Staalojärven ja Kortejoen kämppien. Jatkettiin puolen yön aikaan eteenpäin. Yö oli kirkas ja taivas pilvetön. Yöaurinko häikäisi, vuoret siinsivät, ja lammet kimalsivat alhaalla laaksossa.

Kosteikko asuvat linnut pitivät hätäistä ääntä, kun me kuljimme ohi mättäältä mättäälle. Pounikot olivat jo punaisina hillaanraakileista. Noustiin aina Tsuukisvaarrin satulatasanteelle, missä ylhäällä paljakassa löytyi sievän hiekkarantaisen lammen rannalta hyvä asen-
topaikka.

Kurjenkanerva oli kukkanaan lakeuden täydeltä. Pieni aamutuuli alkoi viritä, kun aurinko alkoi nousta ja kävimme pusseihin aamuneljältä. Oli upea tunturin yön yö ja telta ylhäällä puuttomassa tunturissa, yksi tämän retken elämyksistä.

Seurasi kuuma helteinen päivä, 28 astetta. Lenkihaka-tunturin kukkivassa paljakassa tunturikihut puolustivat revierejään kiukkuisesti, kapustarinat vähän hillitymmiin. Riekkomotot kuljettivat piipertäviä poikueitaan.

Lenkihaka-tunturin huipulla oli moottoriajoneuvojen trafiikkia, kun poromiehiä meni vasanmerkkuseen. Merkkaskaarre oli parisen kilometriä kämpästä etelään.

Palokorsa.

Sieltä kuuluikin melkoinen porojen roukuna, koirien haukku ja moottori-pöyrien pärinä. Kuulimme siellä olevan pari tuhatta poroa, jotka oli tarkoitus saada ajetuksi kaarteseen.

Viimeinen leiri pystytettiin Hietajärvelle. Järvi oli peilityni aamuauringon paisteessa. Vielä saimme nauttia ihanasta aamu-uinnista Hietajärven, ennen kuin marssi vei autolle Kalmakaltioon ja kohti sivistystä. Kurjenkanervan kukinta oli meiltä ohitse.

Edellinen vaelluksemme täällä oli yöauringon säteitä tulvillaan, ja kurjenkanerva kukki kaikkialla (kuvattu kirjassani "Kurjenkanerva kukkii"). Nyt sadetta ja murkua riitti sankkana Tsuukisautsilta Maderjärvelle saakka.

Koko kaunein tundra-alue, Aaletjärvi mukaan lukien, oli harmaassa maasateessa yhtä märkää ankeutta. Vasanmerkkuu oli nyt vetänyt poroelinkeinon harjoittajat tunturiin sankoin joukoin. Reipasta työtä hän se oli raukaassa ulkoilmassa. Yksi merkkuu oli Kalkkuvaarassa, toinen Lenkihakan vaiheilla. Mönkijäuria alkaa jo risteillä tunturissa runsaasti.

Maastoon tehdyt arvet eivät umpeudu herkkällä tunturinumme-

la. Haikeasti mietin, kauanko enää joukkihainen (laulujoutsen) ui Aaletjärvellä, ja minne syvimpään saivoon pakenevat maahiset ja staalot?

Alkuperäiskulttuuri elää omaa elämänsä omien arvojen mukaan, ja etelästä tullut "sivistys" näkyy lähinnä kielteisesti: matkardioidit pauhaavat, ja viinaa juodaan. Kansallispuistoja sääntöineen pitäisi perustaa lisää, poronhoitoa han se ei estäisi.

Enontekiön Maanselän valtakunnanraja on samalla selvääkin selvemmin jäkäläraja: Norjan puolella on paksusti jäkälää, Suomessa ei lainkaan. Vuosikaudet on tiedetty ja todettu, että Suomessa on poroja aivan liikaa. Ei niille riitä enää ruokaa, vaan heiniä pitää ajaa porojen talviruoaksi. Mutta porojen vähentäminen ei ole tullut kysymyksenäkään.

Stressin vuodet ovat opettaneet meitä nauttimaan kiireettömyydestä, ja tunturimaan iättömyys, ajattomuus ja rauha paransivat meidän sielomme taas kerran. Kurjenkanervan kukinta piirtyi syvälle sielun pohjukoihin. Me palaamme, kun kurjenkanerva jälleen kukkii.

Ulla Hannelius
upihkala@gmail.com

Leiri Pöyrisjoen rannalla.

Kämpistä pidetään hyvää huolta omin voimin – tervetuloa talkoisiin

Kämppäasiat, joita kämppätöimikunta hoitaa, on iso asia Tunturiladun toimintaa. Tässä kirjoituksessa entinen kämppäsiantä kertoo kämppätöimikunnan työstä Tunturiladussa.

Kaksi vuotta on siitä, kun nykyinen kämppäsiantä aloitti vapaaehtoistyössä ”virassaan”. Niin se vaan aika menee näin ikää myöten.

Oli Tunturiladulle hyväksi, että tähän tehtävään saatiin henkilö, jolla oli ja on paljon kokemusta ja tietämystä sen tyyppisistä rakennusasioista, joita Lapin maassa olevat kiinteistöt tarvitsevat pysäkkeen kunnossa.

Kämppätöimikunnan jäsenet ovat hyvin sitoutuneet tehtäväänsä ja toimivat perinteisesti itsenäisesti pitä-

en kuitenkin tiiviisti yhteyttä Tunturiladun johtokuntaan ja usein myös jäsenistöön, paikallisiin ihmisiin ja tarvittaessa viranomaisiin. Kämppätöimikunta huolehtii myös kämppäsiantän johdolla, että kiinteistöt säilyttäisivät taloudellisen arvonsa tulevaisuudessakin.

Paljon tehdään työtä myös kämppien viihtyisyyden hy-

väksi niin, että käyttäjät voisivat olla tyytyväisiä kämpillä oleviin olosuhteisiin, kuten siisteyteen, varustelutasoon ja niin edelleen.

Rakennustarvikkeiden hankinnat ja talkootöiden järjestelyt vievät paljon aikaa. Siksi on hyvä tehdä riittävän ajoissa asiat kuntoon. Isompia hankkeita mietitään pitempäänkin (esimerkiksi Pekan-Oskaria yli kolme vuotta). Näinä aikoina Tunturiladulla ei kuitenkaan ole suunnitelmista mitään isompaa hanketta.

Kämppätöimikunta kokoontuu kaksi kertaa vuodessa. Ensimmäinen kokous pidetään syksyllä kesällä pidettyjen talkoiden jälkeen. Kokouksessa selvitetään tarkasti, miten menneen kesän talkoot menivät, oliko väkeä sopivasti, saatiinko suunnitellut työt tehdyksi vai siirtykö jotain etukäteen suunniteltua seuraavaan kesään vai tuliko jotain uutta yllättävää työtä lisää ja miten meni talkootöiden talous ja niin edelleen. Tässä kokouksessa kämppätöimikunta tekee myös tulevalle vuodelle budjetin, jossa on huomioitu tuloina ja menoina tulevan vuoden kämppien ympäri- vuotinen käyttö. Tulo- ja menoarvio viedään tämän jälkeen tiedoksi Tunturiladun johtokunnalle ja edelleen syyskokoukseen hyväksyttäväksi.

Näin ollen kaikki kämppiin tulevat asiat tulevat julkisiksi ja jäsenistön tietoon jo ennen tulevien töitten aloitusta mahdollista kommentointia ja asioihin kantaa ottamista varten. Viime vuosina kämppäsioissa tulot ja menot ovat olleet jokseenkin yhtä suuret.

Toinen kokous pidetään

kevättalvella hyvissä ajoin ennen tulevan kesän talkoita. Tässä palaverissa pohditaan talkootyöjärjestelyt, kuten miten hoidetaan talkooväen matkajärjestelyt, yöpymiset, ruokailut, turvallisuusasiat, talkootyövakuutukset, tarvittava henkilömäärä eri kämpille, yhteydenpidot paikallisiin ihmisiin, rakennustarvikkeiden toimittajiin, viranomaisiin. Tässä kokouksessa keskustellaan myös jäsenistön esittämät toiveet tai kommentit talkootyöasioista.

Tunturiladun kämpät ovat tänäkin vuonna olleet melko hyvin käytössä. Se on tärkeä asia Tunturiladulle, koska kämppien käyttömaksuilla ja avainmyynnillä ynnä myös pienillä lahjoituksilla (lähinnä rakennustarvikkeet) kateetaan kämppien ylläpitokustannukset.

On hyvä muistaa, että kun käynte Tunturiladun kämpillä, säännöt sallivat ottaa mukaan ulkopuolisia-kin henkilöitä. Kämppien suurimmat kulut ovat poltopuut, Susikyron sähkö sekä vesi- ja jätevesimaksut ja vuosittain järjestettävät kämppätalkoot kaikilla kolmella eri kämpillä. Rahaa tarvitaan myös vakuutuksiin, jätemaksuihin kiinteistövero on, tien hoitoon ja talviaurauksiin, latumaksuihin, virallisiin nuohouksiin, pelastus- ja turvallisuusasioihin ynnä varusteluun kämppien tason parantamiseksi ja koneitten uusimiseen.

Aikaisemmissa Tunturilatu-lehdissä on kerrottu, miten Tunturiladun entiset toimihenkilöt ovat olleet viisaita hankkiessaan ja rakennuttaessaan Lapin maassa olevat kiinteistöt. Ne ovat hienoja kohteita, niistä on pidettävä huoli. Ne antavat nyt meidän

ajan tunturilatulaishille esimerkiksi aloittaa taikka lopettaa kyseessä olevaan kohteeseen eräretki tai viettää viikko kämpillä ja liikkua lähimaastossa. Näin kirjoittaa Tuula (Tunturiladun puheenjohtaja) lehdessä 3/2022. Hän jatkaa kirjoituksessa myös, miten vaellusharrastus näyttää Lapin maassa olevan voimissaan ja liikkeellä on aika paljon nuorempaakin väkeä. Tämä sama ilmiö on nähtävissä jonkin verran Tunturiladussakin.

Kaikki Lapin kolme Tunturiladun kämppää ovat vähän erilaisia. Esimerkiksi Susikyro, missä on tiet perille, nykyaikainen varustelu, kunnallinen vesi, lämpimät tuvat ja saunat sopii iäkkäämmillekin ihmisille. Kiisa ja Talas ovat enemmän retkimielisemmille ihmisille. Näinä aikoina on Suomessa ja Pohjoismaissaakin esimerkiksi kansallispuistoissa paranneltu retkeilymahdollisuuksia. On rakenneltu näköalapaikkoja, retkipolkuja, invaväyliä, on nykyaikaiset käymälätilat, autollakin pääsee lähelle polkujen lähtöpaikkoja.

Edellisessä Tunturilatu-lehdessä on kerrottu menneen kesän talkootyöasiat. Kaksi-kolme vuotta sitten pelättiin, että talkooväkeä on vaikea saada yhteisiin töihin, kun ihmisillä on muutakin toimintaa, mutta näyttää siltä, että kämppiä voidaan pitää kunnossa tulevinakin aikoina omin voimin.

Kesän 2023 talkoista kirjoitetaan tarkemmin Tunturilatu-lehdessä 1-2/2023. Ottakaa osaa talkoisiin, siellä on mukavaa yhdessäoloa ja sopivaa työskentelyä kaikille.

Kaikille hyvää jatkoa ja tervetuloa joulunaikaa!

Pekka Kallio

Irma Rytkölä

Ensilumi satoi Tenojokivarteen 21. lokakuuta. Niinpä poltopuiden siirto Susi-Kiisalle jäi ensivuoteen.

WEBINAAREJA TALVIKAUDELLA

Susivaliokunta järjestää talvella toimintaa netissä. Tarkoituksena on pitää noin kerran kuukaudessa jäsenistölle suunnattu esitelmä- ja keskustelutilaisuus videokokouksena. Aiheet pyritään valitsemaan vaellusharrastajia kiinnostaviksi, mutta alueiltaan vaihteleviksi.

Webinaareja seuraamaan ovat tervetulleita kaikki kiinnostuneet. Kysymyksiä puhujalle voi esittää tekstinä tai puheella. Mahdollisuuksien mukaan videoluento-osuudet pyritään myös julkaisemaan jälkepäin YouTubessa.

Tietoa ajankohdista ja teknisestä toteutuksesta jaetaan Tunturiladun kotisivuilla ja Facebookissa.

Susivaliokunta

ILTOJEN OHJELMANA ON:

- Luento illan puhujalta, noin 45 minuuttia
- Yleisökysymyksiä puhujalle
- Yhteistä keskustelua aiheesta ja sen vierestä

Mikä lienee, missä käytetty?

Tässä on Lapista löytynyt esine, jonka käyttötarkoitus on jäänyt hämäräksi.

Esine on löytynyt Ruijasta erään ison järven ranta- hietikolta. Esineen koko on noin 15 x 12 x 1 cm. Esine on selvästi paikallisten asukkaiden tekosia, mutta mihinkään vanhoihin perinteisiin se ei viittaa.

Jotta esine ei jäisi vaivaamaan mieltäni, niin asiasta jotain tiedävät tai luulevat voisivat kertoa siitä sähköpostilla rekommatti (at) gmail.com. **Joutenkulkija jostakin**

OUNASJOKIJOTOS 8.–9.7.2023 – Ounasjokilaki 40 vuotta

Kesäretki soutaen tai meloen Suomen pisimmällä valjastamattomalla joella Raattamasta Tepastoon ja Könkääle. Joki on edelleen vapaa, kiitos: Ounasjokilaki 1.9.1983!

1–2 päivää joella, illaksi saunaan, syömään ja iltamiin Wild Stay Ounasrannan majoille, ohjelmaa myös Könkäällä. Tepastossa juhlamuistomerkin paljastus.

Majoitustarjous -15%, varaukset suoraan: www.wildstay.fi
Jotoksen osallistumismaksu sekä ohjelma tarkentuu myöhemmin.

Tapahtuman järjestäjät: Tunturikerho Njalla ja Wild Stay Ounasrannanmajat.
Tiedotus Suomen Ladun ja Tunturiladun tapahtumakalenterit, Tunturilatu-lehti ja Facebook/tunturiladun keskustelufoorumi

Avain lahjaksi!

Oletko miettinyt, että tunturilatulaiselle mieleinen lahja on kämppäävain. Sen voi ostaa lahjaksi henkilölle joka on ollut Tunturiladun jäsen vähintään vuoden.

Tiedustelut:
Sirpa Alapuranen,
p. 050 597 5811
sirpa.alapuranen@luukku.com

KAUPPA AUKI

MYYTÄVÄT TARVIKKEET

Hihamerkki	1,70
Pinssi	1,70
Susimerkki	5,00
Susimerkki nauhalla	6,80
Tunturilatu-tarrat (12 pientä tarraa)	2,00
Tunturilatu-tarra (iso)	1,30
Viiden vuosikymmenen vaellus -kirja	15,00
Kuudes vuosikymmen -kirja	15,00
Historiikit (kaksi kirjaa)	25,00
Susimerkit myydään vain vihityille susille.	

Maksusasioista:

Tunturiladun pankkitili on Oma Säästöpankki FI11 4108 0010 3176 86. Tälle tilille maksetaan kaikki Tunturilatua koskevat maksut.

Tunturiladun tarvikkeita voi tilata yhdistyksen taloudenhoitajalta:

helenius.inka@gmail.com
Tarvikkeet toimitetaan postitse tai sopimuksen mukaisesti. Tarvikkeita on myynnissä myös Tunturiladun yleisissä tapahtumissa.

Uudet kangasmerkit ovat nyt saatavissa!

Susijärjestelmä sai uuden arkikäyttöön tarkoitetun susimerkin edelleen käytössä olevan perinteisen merkin rinnalle. Tavoitteena on madaltaa kynnystä susimerkin käytöstä yleensä sekä tehdä susijärjestelmää tunnetuksi. Merkki on kaikille susiarvoille samanlainen.

Tunturiladun merkistä on teetetty myös samantapainen kangasmerkki.

Merkkien taustalla on liimapinta, joten ne voi joko ommella tai silittää kiinni kohteeseensa.

Merkkien hinta on 2 e/kpl tai 5 e/3 kpl.

Saatavana kun ”kauppa on auki” eli Tunturiladun tapahtumien yhteydessä tai ottamalla yhteyttä Inka Heleniukseen helenius.inka@gmail.com

PETIPAIKKAVARAUKSIA 2022/2023

VANHA KÄMPPIÄ (10+4 paikkaa)

6.1.–14.1.	Tsietsa & Kumpe (14/14)
1.4.–8.4.	Logi (14/14)
29.7.–5.8.	VaVa (14/14)
12.8.–19.8.	Kämppätoimikunta talkoot (14/14)
9.9.–16.9.	Kumpe (14/14)
16.9.–23.9.	Kuovza (14/14)

SUSI-OSKARI (5 paikkaa)

30.12.–9.1.	Jäsenvaraus (2/5)
25.3.–23.4.	Jäsenvarauksia (5/5)
5.6.–11.6.	Jäsenvaraus (5/5)
29.7.–5.8.	VaVa (5/5)
12.8.–19.8.	Kämppätoimikunta talkoot (5/5)
9.9.–16.9.	Kumpe (5/5)

KOIRA-OSKARI (5 paikkaa)

25.3.–11.4.	Jäsenvarauksia (5/5)
15.4.–22.4.	Jäsenvaraus (5/5)
29.7.–5.8.	VaVa (5/5)
12.8.–19.8.	Kämppätoimikunta talkoot (5/5)
9.9.–16.9.	Kumpe (5/5)

SUSI-KIISA (8 paikkaa)

26.12.–2.1.	Jäsenvaraus (2/8)
18.3.–25.3.	Owla (8/8)
2.4.–11.4.	Jäsenvaraus (2/8)
5.8.–12.8.	Kämppätoimikunta talkoot (8/8)
7.9.–14.9.	Jäsenvaraus (8/8)
15.9.–22.9.	Jäsenvaraus (8/8)
8.10.–13.10.	Jäsenvaraus (6/8)

SUSI-TALAS (10 paikkaa)

31.12.–7.1.	Kolbma (10/10)
14.4.–15.4.	Kolbma (10/10)
10.6.–11.6.	Kavtsi (10/10)
15.6.–16.6.	Kavtsi (10/10)
29.7.–5.8.	Kämppätoimikunta talkoot (10/10)
2.9.–9.9.	Tsietsa (10/10)
9.9.–16.9.	Logi (10/10)
16.9.–23.9.	Owla (10/10)
1.10.–7.10.	Jäsenvaraus (10/10)

Aihkin varauksia 2022/2023

10.12.–17.12.	Jäsenvaraus	12.8.–19.8.	Kämppätoimikunta talkoot
22.12.–8.1.	Jäsenvarauksia	26.8.–2.9.	Jäsenvaraus
26.2.–16.3.	Jäsenvarauksia	9.9.–25.9.	Jäsenvarauksia
18.3.–3.5.	Jäsenvarauksia		
29.7.–5.8.	VaVa		

Ajan tasalla olevat petipaikkavaraukset löytyvät verkkosivuilta kämppien varauskalentereista.

ALUE- JA AVAINMAKSUT 2023

Kiinteistöjen aluemaksut

(koskevat myös päiväkäyntejä jos käyttää palveluja):

- **Susikyry (viite 505)**
aluemaksu jäsenille 10 €/vrk/hlö, ei-jäsenille 15 €/vrk/hlö
- **Susi-Kiisa (viite 709)**
aluemaksu jäsenille 7 €/vrk/hlö, ei-jäsenille 10 €/vrk/hlö
- **Susi-Talas (viite 602)**
aluemaksu jäsenille 7 €/vrk/hlö, ei-jäsenille 10 €/vrk/hlö
- Aluemaksua ei peritä alle 12-vuotiailta lapsilta.
- Aluemaksut suoritetaan kämpissä oleviin lippaisiin tai kämpän viitenumeraalla Tunturiladun tilille FI11 4108 0010 3176 86.

Aihki (viite 806)

vuokra 33 €/vrk/koko mökki.

Viikkomaksut

(koskee kämpän kaikkien petipaikkojen varaamista viikoksi):

- **Susikyry vanha kämpä 600 € (viite 505)**
- **Susi-Oskari 250 € (viite 505)**
- **Koira-Oskari 250 € (viite 505)**
- **Susi-Kiisa 275 € (viite 709)**
- **Susi-Talas 350 € (viite 602)**

Susikyryn autonlämmitystolppien käyttö 2 €/lämmityskerta (4 tuntia).

- Auton lämmitystolppien käyttömaksu maksetaan Pekan Oskarin eteisessä olevaan lippaaseen ja merkitään sähkön käyttäjän nimi samassa paikassa olevaan vihkoon.

Kämppäavaimet

- Kämppäavaimen lunastusmaksu on 130 €. Avaimen palautuksen tapahduttua maksua ei palauteta. Avainanomuslomake löytyy verkkosivuilta kohdasta kämppäavaimen lunastus.

www.tunturilatu.fi

VARAUSTENHOITAJA SEKÄ AVAINANOMUKSET JA -PALAUTUKSET

Sirpa Alapuranen, p. 050 597 5811
Vallikatu 5–7 A4, 02650 Espoo
varaukset(at)tunturilatu.fi • [sirpa.alapuranen\(at\)luukku.com](mailto:sirpa.alapuranen(at)luukku.com)

Voutilaisen perhepoppoo Susikyrossä

Mummusta, ukista, neljästä lapsesta, kolmesta lapsenlapsesta, lasten kumppaneista ja heidän lapsistaan muodostunut 15 henkinen poppoomme vietti Susikyrossä heinäelokuun vaihteessa viikon käämpä- ja retkielämää, osalle jo aikaisemmin tutuksi tullessa miljöössä.

Alkutuntumaa otimme lähiretkillä niemen tulipaikalle, Hommajärven laavulle ja suolle, josta löytyi lakkojakin nautittavaksemme sekä Aho-varaan laavulle.

Viikon puolivälissä puolet poppoostamme taivalsi Susikyrostä Pallakselle 18 kilometrisen taipaleen. Toinen puolisko ajoi autoilla tekemään retkilounaan Punaisen hiekan kämpälle ja sieltä Pallakselle patikoijia vastaanottamaan. Vastaanottajina oli myös iso porolauma Pallashotellin paikoitusalueella.

Viikon aikana kaksi joukkoamme nuorisosta, Maisa ja Minttu –neidot, viettivät synttäreitään Pekan-Oskarinkakatuksessa. Maisa täytti 18 ja Minttu viisi vuotta.

Yksi syy yhdessäolomme Susikyrossä oli viime jouluna kaikille antamani lahjakortti Susikyrossä annettavasta le-tuntekemisen ja -heittämisestä. Koulutuksen ja letun kääntämisen ilmaan

Mintun näkemys lettujenpaistosta.

heittämällä hyväksytysti suorittanut sai muistoksi Letunheittäjien Klaanin diplomin.

Koetta varten sai harjoitella kahdella harjoitusnahkalätyllä (ovat lettupannujen tuntumassa varastossa). Kaikki, Minttua lukuunottamatta, saivat letut lentämään hyväksyttävällä tavalla pannusta pannulle ja saivat ansaitun diplomin.

Säät olivat viikon aikana suotuisat saunomiselle rantasaunassa ja uimiselle Vuontisjärven, joista molemmista me kaikki kovasti tykkäsimme.

Viimeisen, vähän pilvisemmän, päivän aikana huollettiin rantasaunan muuripadan röörejä paremman vedon takaamiseksi seuraaville käyttäjille.

Yhteenvetona viikostamme toteaisiin, että Susikyro sopii hienosti tällaisten perhetapaamisten toteutuspaikaksi tarjoten monipuolisen paikan toteuttaa erilaisia aktiviteettejä ja ennenkaikkea lujittaa perheen yhteishenkeä.

Suosittelen lämpimästi!
Onski Voutilainen
mukana ollut ukki

Ruokailukatoksessa paistuivat letut hienosti.

Nuorinkin jaksoi taivaltaa Pallaksen poropirtille.

Kullan kimallusta Hammastunturilla

Eija Heikkinen

Ruskaretki oli nimensä veroinen, upean värikästä luontoa ihailtiin etenkin vaelluksen kolmena ensimmäisenä aurinkoisena päivänä.

Ivalojoen ympärillä koivut ja muut puut hohtivat kullan keltaisina ja punavihreän eri sävyissä. Maaruska säväytti riekonmarjalla, mustikalla, muilla varvuilla ja erilaisilla heinillä. Kun päästiin varsinaisen Hammastunturin juurille, sumuinen ja tihkusateinen sää oli kietonut maiseman niin, ettei huiputtaminen houkuttanut. Onneksi ehdittiin käydä pienempien

tunturien huipulla maisemia ihailemassa.

Hammastunturin erämaa on laaja ja isompia kämppiä on oikeastaan vain Ivalojoen varressa, muualla kämpät ja kammit ovat pieniä ja kaukana toisistaan. Hyvällä säällä liikkuminen ja telttailu alueella on melko helppoa ja tunturialueiden maasto ihasuttavaa, mutta sateella pitäisi kampeet saada kuiviksi. Ainakin vähän vanhemmalla kulkijalla lämpöalous ei tahdo riittää monen päivän yhtämittaiseen märkänä olemiseen.

Marjatta Nuutinen

Ivalojoeki ylhäältä.

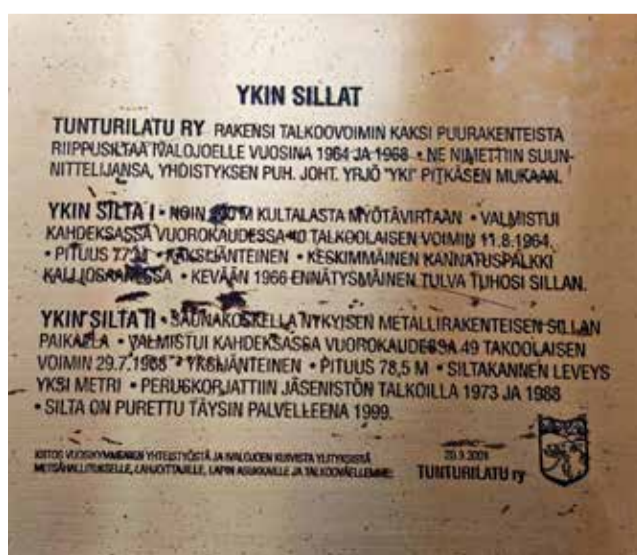
Hammastunturin vaeltajat.

Haastetta tällaiselle retkelle tuovat suuret korkeuserot etenkin jokivarressa, päivämatkat ja matkan kokonaispituus suhteessa käytettävään aikaan.

Vaellusta järjestettäessä onkin jatkossa pyrittävä vielä tarkemmin miettimään retken vaatimustaso ja osattava säätää kulkunopeus ja päivämatkojen pituus ja lepopäivät mukaan lähtevän joukon mukaan.

Niin voidaan vähentää rasitusvammojen riskiä ja antaa jokaiselle mahdollisuus viettää aikaa luonnossa omalla tavallaan nauttien.

Toivon, että Tunturiladun

Ivalojoen sillan laatta.

kerhot pyrkivät vastaamaan tähän haasteeseen yhdessä. Eri kerhot voinevat jatkossa suunnitella erilaisia retkiä ja vaelluksia edellä mainittujen vaatimusten mukaan ja tarjota erilaisia reissuja vasta-alkajille, kokeneille hissun kissan luonnosta nauttivalle, reippaasta menosta tykkäville ja kovakuntoisille menijöille.

Nyt kun kerhojen tapahtumat näkyvät kaikki samassa kohtaa TL:n sivuilla, olisi mistä valita. Seuraava kysymys on, miten tuodaan esiin tuo vaatimustaso!

Päivi Korolainen
Tunturikerho Tsietsa